

[Lilli Gyldenkilde]

en aftale med finansministeren. Jeg har aldrig været ude for at blive snydt – det er heller ikke så mange aftaler, vi har indgået, det skal dertil siges. (*Munterhed*) – og jeg håber naturligvis, at det også kommer til at gælde for den aftale, som vi nu er en del af; finansministerens svar-tale tyder på, at vi nok skal finde ud af at få det på plads. Det er det ene, jeg vil sige.

Det andet er, at jeg lyttede med stor interesse til finansministerens gennemgang af sagen på pressemødet. I fjernsynet så man et billede af en mand med et lidt ironisk kropssprog, og han sagde, at han kunne ikke huske, hvad Socialdemokratiet egentlig havde fået. Jeg blev faktisk vred, for jeg var næsten sikker på, at der måtte være noget efterfølgende, som ikke blev sagt. Jeg kan selv være flabet en gang imellem – det håber jeg altid på tilgivelse for – og derfor er jeg også så stor, så jeg kan tilgive, hvis andre kommer galt af sted.

Og da jeg lyttede til finansministeren, syntes jeg, at det var en flot undskyldning for noget, der var blevet fremstillet på en måde, som finansministeren ikke mente det burde gøres. Sådan opfattede jeg ministerens tale – godt nok ikke i anledning af, at det var os, der blev talt om, men det kunne det lige så godt have været, for jeg er nemlig enig i, at det handler ikke kun om, hvad der kommer med i et forlig i sidste øjeblik. Det handler om hele forhandlingsforløbet, hvor inspirationen er kommet mange steder fra, jeg kan i hvert fald godt huske, hvor den kommer fra, og jeg kan høre på finansministeren, at det kan han også. Så tak for det!

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagenes overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Torben Lund):

Jeg foreslår, at lovforslagene under punkt 13 og 14 henvises til Socialudvalget, at lovforslagene under punkterne 15-20 henvises til Arbejdsmarkedsudvalget, at lovforslaget under punkt 21 henvises til Kommunaludvalget, at lovforslaget under punkt 22 henvises til Uddannelsesudvalget, at lovforslaget under punkt

23 henvises til Boligudvalget, og at lovforslaget under punkt 24 henvises til Skatteudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg disse henvisninger som vedtaget. (Ophold). De er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

25) Første behandling af lovforslag nr. L 288:

Forslag til lov om ændring af lov om kommunal beskæftigelsesindsats. (Oplæringsydelse).

Af arbejdsministeren (Kirkegaard).

(Fremsat 12/5 92).

Sammen med denne sag foretoges de under punkterne 26-32 på dagsordenen opførte sager, nemlig:

26) Første behandling af lovforslag nr. L 289:

Forslag til lov om dispensation fra forskellige love i forbindelse med oprettelsen af erhvervszoner. (Forsøgsordning vedrørende erhvervszoner).

Af arbejdsministeren (Kirkegaard).

(Fremsat 12/5 92).

27) Første behandling af lovforslag nr. L 292:

Forslag til lov om ændring af lov om social bistand. (Ændring af ordningen om ungdomsydelse).

Af socialministeren (Else Winther Andersen).

(Fremsat 12/5 92).

28) Første behandling af lovforslag nr. L 293:

Forslag til lov om ændring af stempeloven. (Stempel fritagelse i erhvervszoner).

Af skatteministeren (Thor Pedersen, fg.).

(Fremsat 12/5 92).

29) Første behandling af lovforslag nr. L 294:

Forslag til lov om ændring af lov om skattemæssige afskrivninger m.v. (Afskrivning med dobbelte satser i erhvervszoner).

Af skatteministeren (Thor Pedersen, fg.).

(Fremsat 12/5 92).

30) Første behandling af lovforslag nr. L 297:

Forslag til lov om ændring af lov om beskatning til kommunerne af faste ejendomme. (Fritagelse af ejendomme i erhvervszoner).

Af indenrigsministeren (Thor Pedersen).
(Fremsat 12/5 92).

31) Første behandling af lovforslag nr. L 281:

*Forslag til lov om ændring af lov om butikstid.
(Forsøgsordning vedrørende erhvervszoner).*

Af industriministeren (Anne Birgitte Lundholt).

(Fremsat 12/5 92).

32) Første behandling af lovforslag nr. L 299:

*Forslag til lov om ændring af lov om miljøbeskyttelse.
(Forsøgsordning vedrørende erhvervszoner).*

Af miljøministeren (Per Stig Møller).

(Fremsat 12/5 92).

Første næstformand (Torben Lund):

Efter ønske skal jeg fastsætte taletiden til 15 minutter for ordførerne i første omgang.

Lovforslagene sættes til forhandling.

Forhandling

Poul Erik Dyrland (S):

Jeg skal i min ordførertale begrænse mig til at fremkomme med en række bemærkninger vedrørende forslagene nr. L 288 og L 289.

Allerede i formiddags hørte vi jo enkelte ordførere fremsætte bemærkninger vedrørende den såkaldte indslusningsløn eller oplæringsløn, og nogle omtalte denne foranstaltning i positive vendinger. Det eneste positive, der kan siges om lovforslaget, er, at det reelt først får virkning fra den 1. april 1993, så er der da en rimelig chance for, at et fornuftigt flertal i dette Folketing kan nå at afskaffe forslaget, inden det får nogen virkning. I hvert fald er der mulighed for, at nogen får tid til at tænke sig om, inden man slipper dette her løs. Og dermed har jeg vel også tilkendegivet, at Socialdemokratiet er klart og lodret imod dette forslag.

Egentlig er der jo ikke noget nyt i den tankegang, der ligger bag forslaget. Det nye i sagen er, at det efter mange års ihærdig indsats nu er lykkedes Dansk Arbejdsgiverforening at overtale et flertal her i Folketinget til at indføre indslusningsløn, indtil videre godt nok kun på et begrænset område af arbejdsmarkedet. Men der er ingen grund til at skjule, at vi i Socialdemokratiet nærer dyb frygt for, hvad indførel-

sen af indslusningsløn i beskæftigelsesprojekter kan føre til i fremtiden. Regeringen har valgt Fremskridtspartiets hjælp til at foretage årtiers første indgreb imod en kommende overenskomst, endda længe før de implicerede parter har sat sig til forhandlingsbordet.

Det er svært at få øje på en saglig begrundelse for at gennemføre dette forslag. Studerer man forslaget nøjere, må man konstatere, at det er umuligt at se nogen begrundelse for, at indførelsen af indslusningsløn gør de unge bedre kvalificerede til fremtidens arbejdsmarked. Og man kan så stille det spørgsmål: På hvilke punkter er forslaget bedre end de overenskomstaftaler, vi kender i dag, og som skal fungere frem til april 1993? For det er jo først efter den 1. april 1993, at de unge erhverver sig de kvalifikationer, der kan placere dem på arbejdsmarkedet. Det er først efter denne dato, at de unge erhverver de kvalifikationer, der berettiger til udstedelse af et uddannelsesbevis. Vi mener ikke, at den foreslåede oplæringsløn – jeg vil kalde det indslusningsløn – vil højne de unges kvalifikationer i forhold til i dag.

Forslaget er desuden efter Socialdemokratiets opfattelse en katastrofe for den frie forhandlingsret. Det er udelukkende udtryk for borgerlig ideologi og helt uden saglige begrundelser.

Regeringen vil med dette forslag bilde befolkningen ind, at man ved at skabe større ulighed via nedskæringer i dagpengene og konthjælpen og lavere mindstelønninger på arbejdsmarkedet kan skabe de nødvendige forudsætninger for en højere beskæftigelse. Det er Socialdemokratiets opfattelse, at disse krav om større ulighed er både usympatiske og helt unyttige med hensyn til en styrkelse af beskæftigelsessituationen for de unge. I andre lande med større lønspredning og en ringere dækning ved arbejdsløshed er de unges og de ufaglærtes beskæftigelsessituation ikke bedre, snarere tværtimod.

Forslaget er uden noget som helst indhold, der kan gavne de unge. Det er udtryk for ren ideologi, og derfor skal jeg til sidst gentage, at Socialdemokratiet stemmer imod lovforslag nr. L 288.

Jeg skal også komme med et par enkelte bemærkninger om lovforslag nr. L 289 om indførelse og oprettelse af erhvervszoner. Nu er det godt nok svært at komme med nogle positive

[Poul Erik Dyrlund]

bemærkninger om det, men forslaget kan dog give anledning til et par spørgsmål. Jeg forstår, at man nu vil indføre en form for frizoner, hvor stort set alt er mere eller mindre lovligt. Som jeg læser forslaget, vil det i hvert fald være sådan, at man nu kan dispensere fra ferieloven, medhjælperloven osv.

Og derfor vil jeg spørge arbejdsministeren: Vil det nu blive sådan i disse erhvervszoner, hvis en virksomhed måske er lidt økonomisk betrængt, at virksomhedsledelsen har mulighed for at presse medarbejderne til forhandlinger om f.eks. en lavere ferieprocent? Er det det, forslaget handler om, eller hvad? Det ville være rart at få det at vide.

Og endelig skal jeg spørge til slut: Har man sikret sig, at de omtalte love, som man nu ønsker at dispensere fra, er friholdt fra forligsbindinger med de partier, der er imod dette forslag?

Pernille Forchhammer (S):

Som hr. Poul Erik Dyrlund allerede har sagt, er det eneste positive ved dette forslag, at det først skal træde i kraft den 1. april 1993. Som den politiske situation ser ud nu, kan der jo heldigvis nå at ske meget inden den 1. april 1993, og med dette forslag har Socialdemokratiet fået en yderligere motivation for at forsøge at få flertallet her i salen flyttet.

Vi kan under ingen omstændigheder støtte de forringelser af ungdomsydelsen, som forslaget lægger op til – den ungdomsydelse, som vi var med til at indføre i sin tid og to gange senere har lagt stemmer til. Vi vil gøre vores til at forhindre det, og når der senere kommer en socialdemokratisk ledet regering, vil vi afskaffe forringelsen, hvis det ikke lykkes at forhindre det nu.

Det er usmageligt, at regeringen vil benytte ét flertal til at gennemføre ungdomsydelsen på basis af nogle bestemte principper og derefter – kun to år efter og ét år efter det sidste forlig, hvor man udvidede ordningen – ændre og forringe disse principper med et andet flertal. Som forligspart kan man ikke undgå at føle sig en smule underløbet, og det er klart, at det også må få nogle konsekvenser fremover, når vi skal indgå aftaler med denne regering.

Ungdomsydelsen, som vi stemte for i 1990, forringes på tre afgørende punkter i lovforslag nr. L 292. For det første erstattes den forhand-

lede projektløn af en dikteret oplæringsydelse, der i realiteten er en timelønsnedgang på knap 30 pct. Niveaue for ungdomsydelsen blev bl.a. fastsat således, at de unge skulle kunne mærke en forbedring i forhold til kontanthjælpen, når de kom i beskæftigelse, men denne målsætning er væk nu.

Det var også afgørende, at forholdene lignede de almindelige vilkår på arbejdsmarkedet, så de unge fik en reel tilknytning og erfaring, som senere ville give dem nogle bedre kvalifikationer på det almindelige arbejdsmarked. Med forslaget her indføres et nyt princip, nemlig at unge over myndighedsalderen – selvfor-sørgende, ansvarlige, voksne mennesker – ikke får løn efter de almindelige principper, men efter deres alder og deres anciennitet i bistands-systemet. Der er tale om, at de unge skal betale en del af aktiveringen selv gennem en forringelse af de i forvejen begrænsede beskæftigelsesinitiativer, og det er efter vores opfattelse uacceptabelt.

Det andet princip, som loven lægger op til at forringe, er det pligtige antal arbejdstimer. Ungdomsydelsen, som vi altså stemte for i 1990, sagde 20 timer i gennemsnit om ugen, og regeringens tidligere forslag for de 21-24-årige sagde 30 timer – det forslag, der stadig ligger på Socialudvalgets bord. Ifølge det aktuelle forslag kommer tiden for de 23-24-årige ned på gennemsnitlig 15 timer om ugen, altså kun halvdelen af det, som var fastsat i regeringens første udspil, mens de øvrige kan modtage et tilbud på 17-20 timer. Det er en klar forringelse af ungdomsydelsesordningen.

Den tredje forringelse er den indskrænkning, som ligger i forslagens punkt 1. Det kan da ikke være rigtigt, at alle tidligere forsøg på at få unge ud i privat beskæftigelse skal opgives nu – bl.a. med hjælp fra Fremskridtspartiet – og erstattes af en pligt til, at beskæftigelsen skal foregå i beskæftigelsesprojekter. Jeg har virkelig svært ved at se, hvem der har gavn af den indskrænkning.

Jeg vil gerne slutte, som jeg begyndte: Forslaget skal først gælde fra den 1. april 1993. Der er altså god tid, og efter vores opfattelse behøver vi ikke at gøre det færdigt før sommerferien. Lad os bruge tiden til at undersøge, om ikke det er muligt at forbedre det, så der ikke bliver tale om nogen forringelse af ungdomsydelsesordningen.

[Pernille Forchhammer]

Og så ville jeg ærlig talt blive glad, hvis ministeren allerede nu – eller måske senere, det ville jeg ikke blive mindre glad over – gik op og sagde: Den 1. april 1993 skulle lovforslaget træde i kraft, men det er en aprilsnar. Vi står selvfølgelig ved de tidligere aftaler om ungdomsyddelsesordningen.

(Kort bemærkning).

Helge Sander (V):

Efter at vi har haft en meget rolig og fornuftig førstebehandling af det første lovkompleks, synes jeg nok, at der er grund til at gøre opmærksom på, at nogle af de ting, der blev sagt her fra Socialdemokratiets side, kan skabe nogen usikkerhed om det andet forlig. Og det synes jeg er ganske urimeligt i betragtning af, at der altså står 6 partier bag forliget.

Når hr. Poul Erik Dyrhund siger, at Socialdemokratiet vil gøre alt for at afskaffe indslusningslønnen, inden loven træder i kraft, og at ikrafttrædelsestidspunktet var det, man kunne glæde sig mest over, må jeg lige gøre opmærksom på, at i respekt for den aftale, der er indgået mellem 6 af Folketingets partier, kræver det altså et valg, hvor S og SF opnår flertal. Så indtil videre håber jeg, at man kan fastholde det, der hidtil har præget hele stemningen og holdningen i salen i dag: at der er tale om et forlig for at få det hele til at hænge sammen. Det er altså nedfældet i to forskellige papirer, men jeg synes, det er meget kedeligt, hvis anden del af dagens seance skal fortsætte på samme måde, som man er startet på fra Socialdemokratiets side.

Jeg har noteret – det har vi ikke kunnet undgå – at partiet har fået ny formand, men man må sandelig sige, at det er det gode gamle Socialdemokrati, der taler.

(Kort bemærkning).

Poul Nødgaard (FP):

Jeg havde faktisk ligesom hr. Helge Sander også regnet med, at vi også skulle have en stille og rolig behandling af forslagene her, ligesom vi havde af den første pakke. Jeg står faktisk ret tvivlende over for, om de to socialdemokratiske ordførere har baggrund i deres parti for de udtalelser, de fremsætter. Jeg synes næsten, det virker, som om man er ude på at sabotere det andet forlig, der er indgået.

Socialdemokratiet er vel vidende om, at de to forlig til en vis grad hænger sammen; det er en helhed, som blot er indgået med forskellige flertal. Og jeg må nok sige, at jeg er dybt chokeret over, at Socialdemokratiet vil prøve at sabotere indførelsen af den oplæringsløn, der er aftalt. Jeg synes, at det virker foruroligende, men de socialdemokratiske ordførere må jo være for dårligt inde i tingene. Der er indgået et forlig på området, og ingen af de partier, der er med i flertallet bag forliget, kan gå fra den aftale.

Jeg kunne forestille mig, at Socialdemokratiet håber på et folketingsvalg, som kunne skaffe S og SF alene til magten, så de kunne lave loven om inden den 1. april 1993. Jeg må sige til Socialdemokratiet: Det er og bliver ønsketænkning. Jeg synes, man skulle genfinde den positive tone, man havde under behandlingen af første pakke, så også Socialdemokratiet medvirker rimelig positivt til at føre forslagene igennem. Det er aftalt, og det synes jeg man skal respektere, præcis som Fremskridtspartiet respekterede mange af tingene i den første pakke, hvor vi holdt en meget lav profil i vores kritik.

(Kort bemærkning).

Pernille Forchhammer (S):

Det undrer mig overhovedet ikke, at hr. Poul Nødgaard er tilfreds og ønsker en stille og rolig debat, for det her er ren Fremskridtspolitik. Men det kan heller ikke undre hr. Poul Nødgaard, at Socialdemokratiet er imod indførelse af en oplæringsydelse. Det har vi sagt til alle tider, og det er også derfor, at Socialdemokratiet ikke kan tilslutte sig det forlig, vi behandler på nuværende tidspunkt.

Og så vil jeg også godt sige, at det sidste forlig om ungdomsyddelsen, hvor vi selvfølgelig også debatterede spørgsmålet om aflønning og forhandlede os frem til en projektløn, blev indgået for to år siden og udvidet for ét år siden. Derfor er der vel – om ikke andet om 1½ år – en reel mulighed for at gå ind i politiske forhandlinger og forsøge at få afskaffet den oplæringsydelse, som ligger i forslaget her.

(Kort bemærkning).

Poul Erik Dyrhund (S):

Der skal ikke herske nogen tvivl om – som

[Poul Erik Dyrlund]

der også er givet udtryk for tidligere i dag fra denne talerstol – at Socialdemokratiet er lodret imod indførelsen af indslusningsløn.

Men jeg synes nok, at hr. Helge Sander overfortolker mine udtalelser noget, når hr. Helge Sander siger her fra talerstolen, at Socialdemokratiet vil gøre alt for at afskaffe dette forslag. Det var rent faktisk ikke det, jeg sagde. Jeg kom med en stille bøn om, at et flertal i dette Ting – gerne inklusive partiet Venstre – ville begynde at tænke sig en lille smule om, inden man satte dette her i værk. Det var rent faktisk det, jeg sagde.

Og så skal jeg blot sige til hr. Poul Nødgaard, at for så vidt angår ønsketænkning er det jo sådan, at tanker er toldfrie, og de tanker, vi har om de ting her i Socialdemokratiet, holder vi i hvert fald for os selv.

(Kort bemærkning).

Jytte Andersen (S):

Jeg bliver nødt til at skuffe hr. Poul Nødgaard, hvis hr. Poul Nødgaard havde haft en forventning om, at debatten om dette forlig, som vi ikke er med i, skulle foregå lige så fredssommeligt som diskussionen om vores eget forlig.

Det siger sig selv, at når vi er fundamentalt imod ungdomsløn eller oplæringsløn, eller hvad vi nu kalder det, og når vi faktisk heller ikke synes, at erhvervszoner er den mest geniale opfindelse, er vi altså nødt til at argumentere imod det, og det har vore to ordførere jo gjort meget klart og præcist. Vi er imod de delelementer, og det er derfor, de ikke er indeholdt i den store aftale.

Vi har under hele forhandlingsforløbet, som har varet 4-5 måneder, ustandselig sagt: Vi er imod en lovgivning på lønområdet, vi er imod, at unge mennesker kun skal have 50 kr. i timen. Det kan vitterlig ikke komme bag på hverken hr. Poul Nødgaard eller finansministeren eller nogen andre, og det er da klart, at modstanden mod ungdomslønnen da også komme til udtryk, når vi behandler de forslag, der er til første behandling her i folketings salen i dag, det vil vi altså i demokratiets navn forbeholde os ret til.

Men det betyder naturligvis ikke, hr. finansminister, at vi løber fra nogen aftaler. Det gør vi ikke, og jeg synes også, at debatten i dag har afspejlet, at vi vedstår den aftale, vi har indgået

med regeringen. Vi synes oven i købet, der er mange ting i den, der er rigtig gode, og vi vil faktisk også gerne gå ud og forsvare dem, det vil vi godt vedstå. Vi har måske nogle betæneligheder over nogle lovtekniske ting osv., men det har vi alle sammen været igennem i de foregående timer. Der er ikke nogen, der skal skyde Socialdemokratiet i skoene, at vi løber fra noget forlig, men vi er lodret imod ungdomsløn.

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

Det er jo af og til morsomt at være i Folketinget, og det her er altså en af dagene.

Nu har vi hørt, at nu skal vi tage det roligt og være flinke og rare over for noget, vi er lodret imod, for det var Fremskridtspartiet under det tidligere forhandlingsforløb. Jeg må lige gøre opmærksom på, at jeg tror, Fremskridtspartiet forlængede debatten med en time, at ikke mindre end tre ordførere fra Fremskridtspartiet var oppe for at fortælle os, hvad det var for noget makværk, vi havde lavet. Så kan vi andre vel også tillade os at gå op og sige: Indslusningslønnen er vi imod. Den er ikke en del af det forlig, vi er med i, den bliver det heller ikke, og den skal afskaffes hurtigst muligt. Det må være en menneskeret som folketingsmedlem at sige sådan om et forlig, man ikke er enig i.

Og så kan det ikke nytte noget at stå og sige, at det her er en helhed, og derfor skal man stikke piben ind med sine kritikpunkter. Det er ikke en helhed, der er tale om to uafhængige forlig. Det ene har taget meget lang tid, fordi der er mange elementer i det, og det forlig, vi nu taler om, er Fremskridtspartiet med i. Det handler om to ting, nemlig indslusningsløn – eller oplæringsløn, som det kaldes nu – og erhvervszoner, intet andet. Det må vi have lov til at kritisere, hr. Poul Nødgaard, og det gør vi. Bare vent og hør!

(Kort bemærkning).

Poul Nødgaard (FP):

Jamen jeg tror, man har misforstået mig. Selvfølgelig må man have lov at kritisere, det er jo et af demokratiets vilkår. Men jeg vil godt lige have lov at sige, at hvis vi ser på forslaget om oplæringslønnen, som det ser ud nu, og

[Poul Nødgaard]

sammenligner det med de første forslag, der kom frem i de mange forhandlinger, synes jeg, at regeringen og de tre små midterpartier har strakt sig ualmindelig langt. Forslaget får først virkning fra den 1. april 1993, og i realiteten kommer det jo kun til at løbe en kort periode, fra april 1993 og et års tid frem.

Men realiteten i forslaget er jo lønnen, de 50, 60 og 67 kr. pr. time. Jamen hvad er det egentlig, man taler om? Når de unge kommer ud i disse projekter, så vil der jo ske det, hvis de skal have fuld løn, som man jo gerne vil fra S' og SF's side, at de mange gange vil få lige så høj løn som en faglært arbejder, og det synes jeg ikke der er nogen rimelighed i. Jeg synes, det er et meget rimeligt lønniveau, og jeg tror også, de unge vil kunne forstå det. Jeg synes faktisk, at man skulle skrue lidt ned for blusset i denne sag, men jeg kan da godt se, at af hensyn til de vælgere, som S og SF mener at de repræsenterer, skal de sige det her. Inderst inde tror jeg faktisk, at Socialdemokratiet og SF er enige med os i det forslag.

(Kort bemærkning).

Lone Dybkjær (RV):

Bare inden flere socialdemokratiske ordførere går på banen vedrørende overenskomstbruddet: Det er en klar aftale mellem forligspartierne. I spørgsmålet om oplæringsydelse – og der er i øvrigt ikke tale om en oplæringsløn, vil jeg gerne sige, det er to meget forskellige ting, og det skal jeg vende tilbage til i min ordførertale – er det en klar aftale, at når den gamle ordning blev forlænget til 1. april 1993, er der ikke tale om overenskomstbrud. Det er lavet af hensyn til Socialdemokratiet, og det beder jeg om kvittering for, alt andet er urimeligt.

Det andet, jeg vil sige til Socialdemokratiet, er, at det kan godt være, de ønsker sig et flertal, men det bliver i givet fald kun sammen med SF, ikke sammen med partierne bag forliget om oplæringsydelsen. Og jeg vil godt sige, at hvis man på forhånd gør det til en betingelse for en regeringsdannelse, begynder man at skabe vanskeligheder for sig selv. Det kan lige så godt blive sagt med det samme.

Og for det fjerde vil jeg godt sige, at hvis Socialdemokratiet var gået ind i diskussionen og taget del i forliget – og det er også en bemærkning til Fremskridtspartiet – hvad var der så sket? Så havde det kun været til den 1. janu-

ar 1994. Men fordi Socialdemokratiet ikke gik med, varer det længere, bestemmelsen om oplæringsydelsen ophører ikke den 1. januar 1994, så derfor har det betydet noget, at Socialdemokratiet trak sig ud.

Hvis jeg skal sige, hvor jeg mener at Socialdemokratiet måske ikke spillede deres kort særlig hensigtsmæssigt, er det dér. De fik så noget andet, som de måske hellere ville have. Men man tabte faktisk dér, når sandheden skal frem. Som tingene lå, sagde vi: Lad os gøre det hele til et forsøg, for det er jo det, det handler om. Men nu blev det gjort permanent, fordi vi ikke havde Socialdemokratiet med alligevel, så dér tabte man altså.

Jeg vil stærkt anbefale, at man passer på ordene, hvis man ønsker at ændre positioner i Folketinget, for det her gør det ikke nemmere.

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

Min bemærkning er til hr. Poul Nødgaard, men drejer sig indholdsmæssigt om det samme som en del af det, fru Lone Dybkjær sagde.

Hvis man havde lavet denne ungdomsindslusningsløn eller oplæringsløn, så den kom til at gælde før 1. april 1993, havde det været overenskomstbrud. Men den er indrettet på en måde, så det ikke er overenskomstbrud; det er at gå ind og lovgive om lønnen i Folketinget, lige før man skal have forhandlinger om overenskomsterne. Vi bryder os principielt ikke om, at man fastsætter løn i Folketinget, for det har Folketinget ikke forstand på. Lad aftaleparterne klare det. Det plejer at være forsvaret for hvad som helst ikke mindst fra den borgerlige regering, at aftaleparterne nok skal klare det hele, for det er de bedst til. Det er jeg enig i. På dette punkt burde vi have ladet dem gøre det.

Hr. Poul Nødgaard skal forstå teknikken i det, altså den måde, det er lavet på, og det er ikke overenskomstbrud. Det ville det have været, hvis man havde lavet den tidligere, men det er det altså ikke nu. Om det så var klogt, skal jeg vende tilbage til.

(Kort bemærkning).

Pernille Forchhammer (S):

Jeg vil gerne kvittere for fru Lone Dybkjær's korte bemærkning og sige, at jeg har ikke talt

[Pernille Forchhammer]

om overenskomstbrud. Jeg er udmærket klar over, at når dette er sat til 1. april 1993, er det for ikke at bryde ind i de gældende overenskomster. Men det forhindrer ikke, at et politisk flertal i Folketinget dikterer en løn, allerede inden forhandlingsparterne har sat sig til bordet for at forhandle den kommende projektløn. Det forhindrer ikke, at man politisk fastsætter en løn på et område, hvor der tidligere har været fri forhandling.

Med hensyn til spørgsmålet om flertal eller ikke flertal vil jeg sige, at selv om jeg ikke har været herinde så længe, har jeg været her længe nok til at kunne konstatere, at et flertal og et forlig holder, indtil der er indgået et nyt. Vi havde et forlig om ungdomsydelsesordningen, der er to år gammelt. Nu er der indgået en ny aftale og et forlig om ungdomsydelsesordningen. Det, der blev indgået i 1990, holdt altså i to år, og det, der blev indgået i 1991, holdt i ét år. Derfor siger jeg, at vi forbeholder os retten til at arbejde for, at der bliver indgået et nyt forlig på dette område, når der byder sig en politisk mulighed for det.

Til hr. Poul Nødgaard vil jeg sige, at projektlønnen netop skulle tage hensyn til det, hr. Poul Nødgaard var inde på vedrørende den løn, man får i et beskæftigelsesprojekt, i forhold til den løn, man får på det almindelige private arbejdsmarked. Lønnen i et beskæftigelsesprojekt ligger lidt under den løn, som gælder på det private arbejdsmarked. Der er ingen i ungdomsydelsesordningen, som får en løn, der svarer til det, en faglært arbejder på det private arbejdsmarked får. Der er tale om et 20-timers-tilbud.

(Kort bemærkning).

Poul Erik Dyrlund (S):

Hr. Poul Nødgaard spørger, hvor langt regeringspartierne og de tre små partier har strakt sig i forhandlingerne om indførelse af en indslusningsløn. Jeg erkender omgående, at der ikke er tale om overenskomstbrud. Når dette først får virkning fra og med 1. april 1993, hænger det efter min opfattelse klart sammen med, at ingen ville lægge navn til at foretage et overenskomstbrud.

I min ordførertale sagde jeg, at regeringen har valgt side, idet regeringen har valgt Fremskridtspartiets hjælp til nu at foretage årtiers første indgreb imod en kommende overens-

komst, endda længe før de implicerede parter har sat sig til forhandlingsbordet.

Jeg skal i øvrigt gentage for fru Lone Dybkjær, at når jeg konstaterede, at det ikke træder i kraft før om et års tid, så var det i det fromme håb, at både fru Lone Dybkjær, Venstre og andre ville tænke sig om endnu en gang, før de slipper det løs. Det er set før, og det kan vel ske igen. Man har vel lov at være optimist.

Første næstformand (Torben Lund):

Vi nærmer os afslutningen af de korte bemærkninger i denne omgang.

(Kort bemærkning).

Lone Dybkjær (RV):

Selvfølger skal man være optimist her i livet. Erfaringen har også lært mig, at man somme tider gør klogt i at udvælge de områder, hvor man skal være optimist, med omhu.

Det er vigtigt, at vi gør os klart, at vi ikke taler om indslusningsløn, vi taler om en oplæringsydelse. Socialdemokratiet kan for min skyld godt kalde det indslusningsløn, men så har de ikke hørt efter, hvad jeg sagde om perspektivet i det her. Når vi kalder det en oplæringsydelse, er det ikke tilfældigt. Der er nemlig ikke tale om områder, der normalt er overenskomstregulerede. Perspektivet i det, jeg har kaldt den tredje søjle, er efter vores opfattelse noget helt nyt; det er nye områder, vi skal tage fat på. Jeg ser dette som en parallel til statens uddannelsesstøtte, som er en ydelse, hvor man ikke har defineret timetal, og hvor lønnen er langt under de 50 kr. i timen, hvis man begynder at regne på, hvor meget unge mennesker studerer.

Det er vigtigt, at vi gør os klart, at dette ikke er et indgreb mod en kommende overenskomst. Perspektivet i det er, at vi prøver at give nogle unge mennesker noget, som de ikke får i dag. Det er sandheden i det. De går ikke ind i lærlingesystemet, de går ikke ind i akademikersystemet, det er en gruppe af unge, hvor man skal forsøge noget helt nyt. Derfor har vi i Det Radikale Venstre ikke haft noget ønske om at koble det til overenskomsterne. Jeg sagde på et tidspunkt, hvor hr. Poul Erik Dyrlund vist ikke var her, at vi faktisk er meget bekymrede for det tredje arbejdsmarked, som Socialdemokratiet begynder at definere. Vi synes, det er betænkeligt, at alt arbejde, al omsorg, alt,

[Lone Dybkjær]

hvad man gør frivilligt, skal man nu til at tage penge for. Vi er simpelt hen filosofisk imod at gøre alt til arbejde. Derfor lægger vi meget vægt på, at dette er en ydelse – ikke en overenskomstløn, indslusningsløn eller tilsvarende.

Jeg synes, at selv om Socialdemokratiet ikke er med i det, kunne man glæde os andre med i hvert fald at bruge vores ord og ikke blot sige: Jamen vi mener noget andet. Vi mener ikke noget andet; vi mener det, der står her. Det er en ydelse og ikke en løn.

Finansministeren (Henning Dyremose):

Jeg har forstået, at fru Pernille Forchhammer har meddelt, at hun forlader Folketinget ved næste valg. Jeg vil så nødig, at hun forlader Folketinget i skuffet tilstand, for vi kunne godt tænke os, at fru Pernille Forchhammer kom tilbage igen. Derfor må jeg sige, at der er nogle faktiske oplysninger, som fru Pernille Forchhammer er nødt til at studere.

Det oprindelige forlig om ungdomsydelse omfattende årgangene 18 og 19 var et forlig, der i henhold til lovbestemmelsen skal revideres pr. 1. januar 1993. Det forlig, der blev aftalt om de 18-19-årige, udløber altså 1. januar 1993. Der er altså ingen forligsbindinger for de 18-19-årige, når vi laver noget med virkning fra 1. april 1993. Det er vi enige om, kan jeg se.

Der er heller ingen forligsbindinger for de 21-, 22-, 23- og 24-årige, for de er overhovedet ikke omfattet af de tidligere aftaler.

Det står også klart, at gældende overenskomst udløber 1. april 1993, hvis den bliver op sagt, og det bliver den. Man bryder altså ikke ind i gældende overenskomst.

Det, der kunne opstå en diskussion om, er forliget mellem KVR og S af 17. maj 1991, hvor vi udvider ordningen til at omfatte de 20-årige. Der kunne der opstå en lang og ulidelig diskussion om, hvorvidt den aftale betød, at der for den ene aldersgruppe kunne være en forligsbinding, der gjaldt i 1993.

Men dér er jeg nødt til at sige, at vi under forhandlingerne fik den forståelse med Socialdemokratiet, at den diskussion skulle vi ikke tage, mod at vi til gengæld sagde, at så diskuterer vi heller ikke, at det er 20 timer og 67 kr. i timen for alle dem, vi udvider med, fra nu af og frem til 1. april 1993. Det var ikke noget, jeg havde tænkt mig at sige fra Folketingets talerstol, men med de antydninger om forligsbrud,

som har været fremme fra Socialdemokratiets side, er jeg nødt til at sige det.

Første næstformand (Torben Lund):

Jeg har 3 talere indtegnet til korte bemærkninger. Derefter vender vi tilbage til talerrækken.

(Kort bemærkning).

Duetoft (CD):

Jeg har ikke villet blande mig særlig meget i denne debat, men jeg føler alligevel trang til at sige, at Socialdemokratiet har skuffet os på dette område, fordi vi følte, at vi i fællesskab fik presset regeringen til nogle ting i det andet forlig, som regeringen af ideologiske årsager ikke brød sig særlig meget om. Men jeg må erkende, at det knob lidt mere at få presset Socialdemokratiet på dette område, og derfor måtte vi lave to forlig. Det er ikke noget, der viser den helt store forligsvilje. Man skulle tro, at man var villige til at lægge nogle af fanerne ned, når man tvinger andre til at gøre det. Det var en meget stor skuffelse for os. Men okay, det har vi lært af.

Fru Lone Dybkjær har givet en kurv til et par partiers opspil. For at man ikke skal forsøge at lade opfordringen til dans gå videre, vil jeg gerne sige, at man ikke behøver at henvende sig hos os, for vi vil ikke være med til at ændre disse ting foreløbig.

Vi mener i øvrigt, at det er en udmærket idé. Jeg kan se, at debatten trækker ud, og i disse EF-mødetider begynder nogle af os hen på eftermiddagen at få problemer, så hvis talelysten skulle fortsætte, føler jeg blot trang til at sige, at vi er enige i det forlig, der er indgået. Vi støtter både dette og erhvervszonerne, som vi synes er spændende.

Nu er det sagt, og hvis man ikke når frem til mig i talerrækken inden for rimelig tid, har jeg i alt fald givet den melding.

(Kort bemærkning).

Poul Erik Dyrland (S):

Fru Lone Dybkjærs sidste indlæg giver anledning til en række spørgsmål, som jeg gerne vil have nærmere belyst.

Disse unge mennesker, de 18-23-årige i første omgang og så de 23-24-årige, er det ikke de samme unge mennesker, vi taler om?

[Poul Erik Dyrlund]

Jeg vil også spørge fru Lone Dybkjær, om hun ikke er enig i, at de beskæftigelsesforanstaltninger osv., der foregår i kommunerne i dag, er overenskomstregulerede. Det er de formentlig.

Jeg skal ligeledes spørge fru Lone Dybkjær, hvad det er for foranstaltninger, man har tænkt sig at iværksætte, som ligger uden for det område, som bruges i dag. Det vil jeg gerne have nogle eksempler på.

Ifølge fru Lone Dybkjær er der tale om aktiviteter, der ligger uden for det, vi kender i dag. Jeg vil derfor gerne spørge forligspartierne, om det er sådan, at en kommune, der fremover ønsker at fastholde de aktiviteter, man har i dag, også efter den 1. april 1993 kan gøre det på projektløn til 67 kr. i timen for en 20-årig. Kan det lade sig gøre?

Til slut vil jeg gerne spørge, hvad det er for kvalifikationer, de unge skal erhverve sig ved disse ekstra foranstaltninger, man sætter i gang. Hvad er det for kvalifikationer, de unge skal tilegne sig for at få udstedt et kvalifikationsbevis?

(Kort bemærkning).

Pernille Forchhammer (S):

Jeg kan forstå på finansministerens personlige bemærkning om, at jeg snart forlader Folketinget, at der snart kommer et folketingsvalg. Så er vi ude over problemet med, hvor længe disse forlig skal holde eller ikke holde, for en af betingelserne var spørgsmålet om et valg. Jeg forlader nemlig først Folketinget efter næste valg.

Jeg har ikke på noget tidspunkt brugt ordet forligsbrud. Jeg har blot heroppefra konstateret, hvor længe vores forlig holdt. Jeg taler ikke om forligsbrud. Jeg ærgrer mig over, at der nu foreligger et nyt forlig, som forringer det forlig og de principper, der indgik i det forlig, som vi lavede for blot to år siden for det enes vedkommende og for et år siden for det andet forligs vedkommende.

Jeg er selvfølgelig ked af, at CD er skuffet over Socialdemokratiet. Det må vi forsøge at rette op på på anden måde, men der er grænser for, hvilke og hvor mange faner man skal nedlægge. Man skal ikke nedlægge faner blot for at nedlægge faner, man skal nedlægge faner, hvis man tror, det hjælper noget i forhold til den målsætning, man har. Vi tror ikke, at den

ne oplæringsydelse hjælper noget i forhold til det, som er vores fælles mål, nemlig en forbedring af beskæftigelsen.

Fru Lone Dybkjær præciserede forskellen på oplæringsydelse og indslusningsløn. Vi betragter projektløn som en overenskomst. Der stod i ungdomsydelsesordningen, at projektlønnen var aflønningsformen for den type beskæftigelsestilbud. Vi opfatter det derfor som en ændring af overenskomsten i forhold til de beskæftigelsestilbud, der er.

Jeg er i øvrigt ked af, at ingen af de korte bemærkninger har drejet sig om vore saglige indvendinger om, at man forringer timetallet i dette tilbud, at man begrænser beskæftigelsestilbudet i forhold til den nuværende ungdomsydelsesaftale, og at man heller ikke er kommet ind på, hvorfor det er så vigtigt med denne oplæringsydelse. Hvad er det, der gør, at den forbedrer beskæftigelsen? Det har vi ikke fået noget svar på, og det var det, vi koncentrerede os om i vores indlæg. Det var et forsøg på en saglig kritik i retning af, at vi ikke tror, at det her hjælper noget.

Finansministeren (Henning Dyremose):

Jeg hørte både i hr. Poul Erik Dyrlands og fru Pernille Forchammers indlæg, hvad jeg oplevede som antydninger af forligsbrud. Det er noget, vi som mindretalsregering er meget følsomme over for, fordi en mindretalsregering skal indgå mange aftaler, og det er vigtigt, at aftalerne bliver holdt.

Jeg forstår nu på fru Pernille Forchammers sidste indlæg, at jeg har hørt forkert, at fru Pernille Forchhammer klart konstaterer, at der ikke er tale om nogen form for forligsbrud. Jeg undskylder, at jeg har hørt forkert i første runde og siger tak for, at vi nu klart har konstateret, at der ikke er nogen, der antyder forligsbrud i forbindelse med dette. Det er nyttigt at få konstateret. Tak for det!

Pia Christmas-Møller (KF):

Også dette forlig er vi i den konservative gruppe yderst tilfredse med er kommet i hus. Der er tale om ikke så lidt af et systemgennembrud med indførelsen af en oplæringsydelse for samtlige kontanthjælpsmodtagere under 25 år, der kommer i gang i et eller andet offentligt aktiveringstilbud.

[Pia Christmas-Møller]

Den nye oplæringsydelse medfører fra 1. april 1993, at unge under 23 år får 50 kr. i timen i det første aktiveringstilbud. Er de fortsat ledige og dermed berettiget til et andet tilbud, bliver ydelsen sat op til 60 kr. i timen, og ved det tredje tilbud udgør ydelsen 67 kr. i timen. Unge i alderen 23-24 år får fast 67 kr. i timen, uanset antallet af aktiveringstilbud.

Læg mærke til, at der ikke er tale om løn for ordinært arbejde på det private arbejdsmarked, men om en ydelse for deltagelse i en offentlig beskæftigelsesaktivitet!

Oplæringsydelsens tre sats er giver de unge en mere direkte fornemmelse af sammenhængen mellem kvalifikationer, erfaring og lønindkomst, en sammenhæng, som alt andet lige er fremherskende på det almindelige arbejdsmarked. Satsernes niveau styrker incitamentet til at søge beskæftigelse på det ordinære arbejdsmarked. De situationer, hvor kontanthjælpsmodtagere går direkte ned i indkomst ved at overtage ordinært arbejde på normale lønvilkår, er utrolig umotiverende og uholdbare. Jeg kender temmelig mange eksempler på, at det private arbejdsmarkeds overenskomstlønninger ikke kan konkurrere med f.eks. projektløn. Det kan ethvert fornuftigt menneske se er uholdbart. Når en ung, uerfaren person mister f.eks. 6 kr. i timen ved at gå fra et offentligt beskæftigelsesprojekt til et job i en privat virksomhed, er noget riv rav ruskende galt.

Et offentligt beskæftigelsesarrangement kan aldrig blive andet end en nødløsning, som skal sikre, at de ledige ikke fastlåses i en destruktiv passivitet. Når mennesker vantrives i påtvungen passivitet, påvirker det meget hurtigt arbejdssevnen negativt. Derfor er det vigtigt, dels at der gives aktiveringstilbud, og dels at disse tilbud indrettes sådan, at der er et klart incitament til fortsat at søge beskæftigelse på det ordinære arbejdsmarked. Hvis vi tager højde for det, kan jeg slet ikke følge den diskussion om overenskomster og Folketingets indgriben i overenskomster og i lønfastsættelsen i dette land. Der er tale om en helt anden form for aktivitet. Jeg synes, det er gammeldags snak.

Vi synes, det er fint, at forslaget om oplæringsydelse følges af et forslag om, at de unge skal have et oplæringsbevis.

Forslaget om erhvervszoner lægger op til, at der kan dispenseres fra en række regler i 10 geografisk udvalgte afgrænsede områder med

henblik på at øge incitamentet for etablering af nye virksomheder. For ikke så længe siden behandlede vi et beslutningsforslag om samme emne. Ved den lejlighed var vi lidt skeptiske. Vores ordfører var ikke mindst bekymret for, om forslaget ville være gennemførligt under hensyntagen til EF-retten. Den bekymring har vi ikke mere, idet der helt klart er taget højde for hensynet til EF i det foreliggende forslag. Vi tror, det bliver spændende at følge udviklingen i de forskellige erhvervszoneområder i forsøgsperioden.

Vi anbefaler forliget og en sober udvalgsbehandling i den kommende måneds tid.

(Kort bemærkning).

Kaj Poulsen (S):

Det er næsten utåleligt at sidde her i folketingsalen og høre på den konservative livsløgn, som bygger på at sætte lønnen så tilpas lavt, at incitamentet til at søge ud på det ordinære arbejdsmarked styrkes.

Jeg må sige til Det Konservative Folkeparti, at problemet i Danmark er, at der mangler 310.000 arbejdspladser. Det er ikke de ledige, der er noget i vejen med. Problemet er ledigheden i det hele taget! Det er en konservativ livsløgn, der næsten ikke er til at holde ud at høre på.

Fru Pia Christmas-Møller siger, at det er gammeldags tænkning, når der peges på de problemer, der kan være med et overenskomstsystem, og hun tilføjer, at dette er en ny form for initiativ, der skal tages. Jeg vil gerne spørge fru Pia Christmas-Møller, om de udtalelser betyder, at de job, der skal besættes med den aflønning, der er tale om her, er job, der besættes uden for områder, der er overenskomstdækket?

(Kort bemærkning).

Ole Vagn Christensen (S):

Jeg bliver også nødt til at stille et enkelt spørgsmål til fru Pia Christmas-Møller, som i omtalen af erhvervszoner var inde på, at det drejer sig om nye virksomheder. Jeg vil gerne spørge, hvordan vi skal opfatte det lovforslag, som foreligger fra arbejdsministeren, hvoraf det fremgår, at dispensationen er betinget af, at der er indgået en aftale mellem de ansatte og virksomheden, som er beliggende i det pågældende område.

[Ole Vagn Christensen]

Hvis der ingen ansatte er, og hvis man mener, at man kan gennemføre disse regler, uden at lønmodtagerne overhovedet får mulighed for at være med til at drøfte den situation, så vil jeg gerne vide, om det er sådan, at disse regler gælder med henblik på nye virksomheder, eller om det er sådan, at disse regler kun kan gælde for bestående virksomheder, hvor der er ansatte, og hvor der er en ledelse på virksomheden.

(Kort bemærkning).

Pernille Forchhammer (S):

Jeg vil gerne spørge fru Pia Christmas-Møller, hvad det er, der gør, at projektlønnen ikke regnes som en overenskomst. Den er dog forhandlet mellem KTO og Kommunernes Landsforening.

Jeg vil også gerne spørge, om fru Pia Christmas-Møller og Det Konservative Folkeparti ikke mener, at der er et incitament i, at unge får en lille lønfremgang, når de er i beskæftigelse, frem for når de er på bistandshjælp. Er det incitament, som vi var enige om, da vi lavede ungdomsydelsen, ikke forsvundet i den model, man nu lægger frem?

Det sidste, jeg vil spørge fru Pia Christmas-Møller om, er, om Det Konservative Folkeparti og regeringen ikke fortsat mener, at de tilbud, vi giver til unge ledige, skal ligne det almindelige arbejdsmarked mest muligt for at sikre, at de får en reel tilknytning til erhvervslivet, som de kan bruge på et senere tidspunkt. Hvis fru Pia Christmas-Møller er enig i det, hvordan harmonerer det synspunkt så med, at man nu – specielt for de ældste gruppers vedkommende – går ned på 15 timer ugentlig, samtidig med at man laver en indskrænkning, hvorefter alle ungdomsydelsestilbud skal gives i beskæftigelsestilbud og altså ikke ude i private virksomheder?

(Kort bemærkning).

Pia Christmas-Møller (KF):

Hr. Kaj Poulsen har – formentlig af gode grunde – ikke overværet hele debatten i dag. Havde hr. Kaj Poulsen det, ville han vide, at vi fra konservativ side er fuldstændig enige i, at arbejdsløshedsproblemet er det massivt største problem i øjeblikket, og at vi derfor med alle midler må gå i gang med nogle seriøse initiativ-

ver, som kan nedbringe ledigheden. Der har vi de kortsigtede initiativer, som vi forhandler i dag, og vi håber på, at vi kan komme i gang med de langsigtede initiativer til efteråret på baggrund af Zeuthenudvalgets udspil.

Med hensyn til hr. Kaj Poulsens kommentarer til lønningerne synes jeg, at der er god grund til at fremhæve, hvordan virkeligheden er her pr. 1. april i år. Virkeligheden for så vidt angår projektlønnen er, at den følger skalatrin 1, og så er der fem stedtillæg. Ved det stedtillæg, som tilkommer personer, der kommer i beskæftigelsesprojekter i Københavnsområdet, får man en timeløn på 72 kr. 25 øre. Hvis man arbejder inden for HK's mindstelønsområde, vil man pr. 1. april 1992 opnå en timeløn på 66 kr. 11 øre i timen. Jeg kender personligt flere mennesker, som arbejder til denne løn, 66 kr. 11 øre i timen, på det normale private arbejdsmarked.

Jeg mener, det er skævt og uholdbart. Jeg ved godt, mange vil komme og sige, at så er det, fordi lønningerne på det private arbejdsmarked er for lave. Det kan vi så have vores holdning til. Men problemet er jo, at i det omfang disse lønninger stiger, koster det arbejdspladser. Det er problemet i en nøddeskal. Vi kunne så ønske os, at verden så meget anderledes ud, men det gør den nu engang ikke.

Jeg vil senere vende tilbage til spørgsmålene fra hr. Ole Vagn Christensen og fru Pernille Forchhammer.

(Kort bemærkning).

Kaj Poulsen (S):

Jeg er i den situation, at jeg ikke fik svar på nogen af de spørgsmål, jeg stillede, og jeg skal derfor stille dem igen.

Med den terminologi, som fru Pia Christmas-Møller bruger, hvor langt skal lønnen så ned, før vi har fuld beskæftigelse? Problemet er, at der mangler 310.000 arbejdspladser i Danmark; det er ikke et incitament til, at folk skal søge arbejde, der mangler.

Mit andet spørgsmål gav anledning til en forelæsnings af fru Pia Christmas-Møller om, at hun kender nogle mennesker, der går for 66 kr. og 10 øre i timen. Det gør jeg såmænd også. Denne ungdomsydelse eller oplæringsydelse, eller hvad man nu kalder den, på 50 kr. i timen, var ifølge de udtalelser, fru Pia Christmas-Møller kom med, et nyt område; det, Socialde-

[Kaj Poulsen]

mokraterne havde udtalt om overenskomster og sådan noget, var gammeldags tænkning. Så spurgte jeg: Når det er et nyt område, betyder det så, at de dér unge mennesker på indslusningsløen ikke skal beskæftiges på områder, der er overenskomstdækket i forvejen?

(Kort bemærkning).

Pia Christmas-Møller (KF):

Jeg tror stort set, at alle Folketingets partier på et eller andet tidspunkt har talt for, at det var meget nyttigt at få vendt de passive dagpengemilliarder til en aktiv indsats. Hele denne nyorientering i vores beskæftigelsespolitik må nødvendigvis også medføre, at vi ændrer på nogle af de tidligere fastlåste holdninger til de gamle systemer, og jeg mener faktisk, at det er meget lidt fremtidsorienteret at diskutere, om ydelser, der gives til mennesker, der er placeret i aktivitetstilbud inden for det offentlige område, skal have en overenskomstmæssig status.

Men til det direkte spørgsmål er svaret klart, at i og med at vi har projektløn på nogle områder inden for beskæftigelsesprojekterne, vil den nye ydelse komme ind på områder, som ellers har været overenskomstdækket. Det sker så pr. 1. april under hensyn til, at vi kan opsigte aftalerne med det fornødne varsel.

(Kort bemærkning).

Kaj Poulsen (S):

Nu er det jo sådan, at det parti, som fru Pia Christmas-Møller repræsenterer, på flere områder tilsyneladende har syntes, at gamle systemer og gammel tænke måde bare kan tilside sættes, uanset hvordan loven og reglerne er. Jeg forstår, at det så altså er det, der skal fortsætte her.

Lad mig fortælle fru Pia Christmas-Møller, at Danmark er bundet af en international konvention, der hedder ILO-konventionen, som forbyder de nationer, der er brudt ind i overenskomster, at gøre noget sådant.

Lad mig så kort fortælle, hvordan overenskomstsyste met fungerer. Det er rigtigt, at overenskomsterne skal fornys pr. 1. april. Ifølge overenskomstparternes spilleregler er det rigtigt, at overenskomsterne kan opsiges, men de kan først bortfalde, efter at man har frigjort sig fra dem ved konflikt. Altså er vi rent faktisk i et

system, hvor det, hvis ikke parterne selv indfører en indslusningsløen som det, man har foreslået her, er et overenskomstbrud, så er det et brud på internationale konventioner. Er fru Pia Christmas-Møller ikke enig i det, når fru Pia Christmas-Møller erkender, at de områder, der skal arbejdes på her, er overenskomstdækkede områder?

(Kort bemærkning).

Poul Erik Dyrlund (S):

Vi har lige hørt fru Pia Christmas-Møller her fra talerstolen sige, at der vil ske indgreb imod beskæftigelsesområder, som i dag er etableret ude i kommunerne, beskæftigelsesprojekter af den ene eller den anden karakter. Jeg har selvfølgelig lyttet til disse udtalelser med interesse.

Jeg stillede før fru Lone Dybkjær nogle spørgsmål, som jeg er helt sikker på at fru Lone Dybkjær vil besvare i forbindelse med sin ordførertale. Spørgsmålene gik på, at fru Lone Dybkjær her fra talerstolen har sagt, at de aktiviteter, man vil iværksætte til en såkaldt oplæringsløen, ligger uden for de områder, der i dag eksisterer i kommunerne. Det vil altså sige, at fra to forligsparter har vi nu fået to modstridende meldinger, og det kunne være rart at vide – det håber jeg selvfølgelig vi får en afklaring af – hvad der er det korrekte, for det må være vigtigt for Folketinget at vide, hvad det handler om.

(Kort bemærkning).

Pia Christmas-Møller (KF):

Jeg skal ikke bidrage til at forlænge debatten voldsomt meget, men jeg er fristet over evne til at stille et spørgsmål til både hr. Poul Erik Dyrlund og til hr. Kaj Poulsen, og det går på aktiveringss aftalen mellem en række partier, derunder Socialdemokratiets punkt 22: Oplæring i private virksomheder.

»Der gennemføres en forsøgsordning med henblik på afhjælpning af lokale arbejdsløshedsproblemer. Følgende elementer indgår i forsøgsordningen.

1. Oplæring i en privat virksomhed i 4 uger forud for et AMU-forløb, hvor der udbetales en ydelse svarende til dagpengebeløbet.«

Er dette forslag indrettet sådan, at hr. Poul Erik Dyrlund og hr. Kaj Poulsen må stemme imod? For det må jo være en konsekvens af de

[Pia Christmas-Møller]

udsagn, der tidligere er kommet her fra talerstolen.

Helge Sander (V):

Ikke mindst efter den sidste times debat over korte bemærkninger føler jeg anledning til også ved indledningen til denne pakke at understrege Venstres generelle tilfredshed både med det, vi behandlede tidligere på dagen, og med denne lidt mindre aftale. I hvert fald er dette forlig med Fremskridtspartiet, hvad angår antal sider og skrevne linjer, jo knap så stort som det forlig, vi behandlede først. Til gengæld føler vi i Venstre, at forliget med Fremskridtspartiet indeholder nogle elementer, som absolut peger i den rigtige retning, dels indslusningslønnen og dels erhvervszonerne.

Jeg vil her fremhæve aftalen om en oplæringsydelse eller indslusningsløn, som giver mulighed for at aflønne unge ledige med en betaling, der bedre står mål med deres kvalifikationer, end tilfældet er i det gældende, stive lønsystem, som vi kender det i dag. Det undrer mig, også efter at have hørt de mange korte bemærkninger, at Socialdemokratiet og fagbevægelsen i den grad holder fast i en solidarisk lønpolitik, som jo reelt er usolidarisk. Vi har nu på det nærmeste stabler af undersøgelser, der dokumenterer de uacceptable sociale følger af den dogmatiske lønpolitik, der føres af fagbevægelsen.

Vores nuværende, stive aflønning holder mange ude af arbejdsmarkedet. Det gælder de unge, som det senest er blevet dokumenteret af Socialkommissionen, og det gælder i øvrigt dem, hvis kvalifikationer gør, at deres produktionsresultater ikke svarer til den aflønning, de skal have. Man udelukker dem, der ikke kan løbe stærkt nok, og jeg vil fastholde, at den solidariske lønpolitik er usolidarisk og rent faktisk presser store grupper ud i ledighed. I en rapport fra november sidste år dokumenterede Det Økonomiske Råd også klart denne effekt. Den lige løn skaber ulige jobmuligheder. Det er ikke rimeligt, og jeg håber, at vi med dette forlig har sendt et tilstrækkelig tydeligt signal til organisationerne på arbejdsmarkedet. Nu er det på tide, at man får aftalt en start- eller begynderløn. Et brud med vores stive lønsystem vil øge fleksibiliteten på arbejdsmarkedet og bane vejen for en varig beskæftigelsesfremgang baseret på virkelige, reelle arbejdspladser.

Dansk Arbejdsgiverforening har i en interessant kommentar til Socialkommissionens ungdomsrapport fastslået, at lønfastsættelsen på det normale arbejdsmarked er og fortsat skal være et overenskomstanliggende. Heri er Venstre ganske enig. Men Socialkommissionens rapport og de senere års udvikling på beskæftigelsesområdet gør det imidlertid naturligt at revidere hidtidige holdninger for så vidt angår betaling for understøttet arbejde, også i det omfang det foregår i private virksomheder. De, der krampagtigt fastholder den nuværende lønstruktur, gør de unge en rigtig dårlig tjeneste. Debutanterne på arbejdsmarkedet har i dag hårde odds imod sig, fordi den overenskomstmæssige løn gennemsnitligt stiger med ikke mindre end 68 pct. ved 18-års-fødselsdagen. Det er en fødselsdagsgave, som betyder, at mange må sige farvel til et job, som de ellers har været glade for.

Den anden del af aftalen, som vi behandler i denne pakke, drejer sig om erhvervszonerne, og det føler vi afgjort også er en aftale, der peger i den rigtige retning. Vi må have lettet vores erhvervsliv for unødigt offentligt bureaukrati og afgifter, og det er både mit og Venstres håb, at hele Danmark kan blive én stor erhvervszone. I første omgang oprettes der 10 zoner efter forudgående aftale mellem regeringen og de implicerede kommuner og i et vist omfang også amtskommunerne. Forsøgene er begrænset både tidsmæssigt og geografisk. Tidsmæssigt er der en ramme for etableringen frem til 1994, og det er således, at de først ophører igen i 1999.

Geografisk er det i forslaget nævnt, at man satser på Bornholm, Nordjylland og Storstrøms Amt, og det er også meget naturligt. Hvis man tager den sidste opgørelse, der er kommet fra Danmarks Statistik, viser det sig, at netop disse tre amter hører til dem, der er hårdest ramt med hensyn til ledighed. I dette meget kedelige selskab ligger kun Københavns Kommune med tilsvarende høje ledighedstal, men der er jo specielle grunde til, at Københavns Kommune ikke er med i kredsen af mulige amter.

Det, der er væsentligt at fastholde ved forsøgene i forbindelse med disse erhvervszoner, er, at man giver en hurtigere myndighedsbehandling, giver mulighed for, at de, der ønsker at etablere sig, kan komme i gang med det samme

[Helge Sander]

og samtidig få lettet nogle byrder. Det er derfor, vi i denne pakke har en lang række lovfor-slag, som netop gør, at man skulle have lettere ved at etablere sig og såmænd også lettere ved at fungere i disse områder.

Vi er ikke blinde for, at det kan give nogen konkurrenceforvridning, men vi synes, det er værd at forsøge, og vi er overbeviste om, at det, at man letter byrder, vil være med til at stramme en vækst – og en vækst, som vi gerne så i langt større dele af landet. Måske kan vi håbe på, at dette forsøg vil føre til, at disse muligheder kan bredes ud til betydelig større områder.

Under formiddagens behandling lagde jeg vægt på de forslag i den første pakke, som skulle være med til at gøre Danmark attraktivt for erhvervslivet og gøre Danmark attraktivt, når vi taler om udenlandske investeringer, og jeg tror faktisk, at dette med erhvervszonerne kunne udvikle sig til, at vi også får dokumenteret, at lettelser på en række administrative områder vil gøre det mere attraktivt både for danskere og for udlændinge at etablere en virksomhed. Det er i hvert fald vores inderlige håb, at det vil blive dokumenteret.

Alt i alt to områder, hvor vi har tiltro til og tillid til, at det vil kunne dokumenteres, at det er ting, der bærer i den rigtige retning. Og selv om vi desværre, synes jeg, har haft en lidt skarp meningsudveksling, håber vi på, at også denne pakke vil glide igennem Tinget, så den kan træde i kraft hurtigst muligt, således som det er skitseret i forligsteksten.

(Kort bemærkning).

Pernille Forchhammer (S):

Det er bare en lille kommentar til hr. Helge Sanders indlæg. Ud over en højere løn i 18-års-fødselsdagsgave får de unge i hvert fald mindst to andre ting. De får nemlig fuldstændigt ansvar for sig selv, og de får et forsørgelsesansvar for sig selv. Forældrenes forsørgelsespligt holder op, og jeg tror, at der er en vis sammenhæng mellem de tre elementer.

(Kort bemærkning).

Poul Erik Dyrlund (S):

Allerførst vil jeg meget gerne være sikker på, at fru Pia Christmas-Møller kan sove roligt i nat. Det er spørgsmålet om Trehøjforsøget, og jeg skal selvfølgelig sige, at også jeg vedstår

den aftale, som er indgået mellem Socialdemokratiet og regeringspartierne, også for så vidt angår punkt 22, det såkaldte Trehøjforsøg. Absolut ja.

Så skal jeg i øvrigt spørge hr. Helge Sander, om der ikke er tale om en vis form for overdramatisering, når hr. Helge Sander står her på Folketingets talerstol og siger, at masser af unge mennesker bliver afskediget, den dag de fylder 18 år, fordi de skal have noget mere i løn. Sådan opfattede jeg hr. Helge Sanders udtalelser.

Jeg genkender ikke disse udtalelser fra hr. Helge Sander i hverdagens praksis. Jeg har siddet i en arbejdsløshedskasse i 12, 14, 15 år og har været i kontakt med utrolig mange unge mennesker, som har været beskæftiget på fuld tid som 16-årige, som 17-årige osv., og langt de fleste af dem har på deres arbejdsplads overlevet den dag, hvor de fyldte 18 år. Jeg vil medgive hr. Helge Sander, at der har været enkelte eksempler, hvor arbejdsgiveren har været så formastelig, at han har afskediget den unge, da vedkommende blev 18 år, men det hører til sjældenhederne. Det er langt mere reglen, at de unge mennesker har fået deres voksenalter efter den dag, hvor de fyldte 18, og så er det ellers bare gået derudad.

(Kort bemærkning).

Jan Petersen (S):

Jeg hæftede mig ved hr. Helge Sanders bemærkning om de administrative lettelser i erhvervszoneforslaget og får egentlig lyst til at se lidt nærmere på den del af erhvervszoneforslaget, som arbejdsministeren har præsteret, og hvorefter der skal ske administrative lettelser for så vidt angår forpligtelser i ferieloven og funktionærloven. Er det sådan, at hr. Helge Sander og for den sags skyld også arbejdsministeren nærmere har overvejet, hvad man vil bruge den bestemmelse til? Heldigvis så jeg i bemærkningerne, at det også skal kunne indebære, at der dispenseres fra de arbejdsretlige regler, og hvis jeg lægger det sammen og ser på udvalgte områder, herunder også områder, hvor lukkeloven er gældende, får jeg faktisk øje på det problem, at så vil det ikke længere være muligt at overholde overenskomsterne – i og med, at de hviler på de love her, som til gengæld så kan blive delvis ophævet på baggrund af denne dispensation.

[Jan Petersen]

Jeg tror, vi her har fat i nummer to gåen ind i overenskomster på ukvalificeret vis, og jeg håber, at man vil være med til meget nøje at se på, hvilke konsekvenser det kan få for spillereglerne på arbejdsmarkedet. Det, dette kan bruges til, er nok værre, end nogen forestiller sig. Det ville være hjælpsomt, hvis det kunne blive præciseret nøjagtigt, hvad disse »administrative lettelser« er tænkt anvendt til, og hvilke arbejdsretlige procedurer man vil gå ind og fumle i – hvis jeg må tillade mig at bruge det ord.

(Kort bemærkning).

Ole Vagn Christensen (S):

Jeg har også et spørgsmål til hr. Helge Sander, og det er, fordi jeg ikke fik det besvaret af fru Pia Christmas-Møller. Det hænger sammen med det, hr. Helge Sander sagde om, at når man fra Venstres side gik med til det med erhvervszoner, var det, fordi man derved kunne lette nogle afgifter.

Med hensyn til det indgreb, man laver omkring det arbejdsmarkedsmæssige, og som hr. Jan Petersen så rigtigt har redegjort for, vil jeg gerne spørge, om det er sådan, at lovforslaget kun gælder nye virksomheder, eller om det ikke skal forstås således, som man kan læse det: at der både skal være nogle ansatte, en virksomhed og en aftale, og at man skal være enig parterne imellem, for at man overhovedet kan gå ind for de tanker, der ligger i lovforslaget. Det kunne jeg godt tænke mig at få besvaret.

Hvis hr. Helge Sander ikke kan, kan det være, at arbejdsministeren kan give os svaret.

(Kort bemærkning).

Helge Sander (V):

Hr. Poul Erik Dyrland talte om, at jeg overdramatiserede forholdet om det med 18-årsfødselsdagen. Det kan jeg forsikre for at jeg ikke gør, og jeg er meget overrasket over, at der er så stor forskel på Vestsjælland og ikke alene det jyske område, som jeg kender, men hele landet. Det er en kendt trafik, og som den konservative erhvervsordfører, hr. Flemming Hansen, straks kom hen og sagde: Det er da noget, vi alle kender til. Det er første gang, jeg har hørt en person sige, at han slet ikke kender til det forhold. Det er ikke bare noget, vi kan fremføre eksempler på fra virksomheder og en-

keltpersoner, det fremgår af alt det materiale, der foreligger. Statistikken viser, at dér, hvor vi har den højeste ledighed her i landet – hvor beskæmmende det end er – er i alderen op til 24 år: 11,3 pct. Det er den højeste ledighed, vi har, det er den gruppe, der er hårdest ramt.

Derfor tror jeg nok, at hr. Poul Erik Dyrland i stedet afdramatiserer noget, der er særdeles alvorligt. Det er så alvorligt, at et flertal her i Folketinget nu vil løse problemet eller i hvert fald forsøge på at løse det.

Til fru Pernille Forchhammer vil jeg bare sige: Jamen 18-års-fødselsdagen tror jeg er en stor dag for de fleste – ansvar, forsørgelse, stemmeret osv. – men det, vi taler om i dag, er altså det med at have arbejde. Jeg tror, det er meget, meget trist og kedeligt for de fleste – eller ikke for de fleste, men for dem, der simpelt hen på grund af strukturen på vort arbejdsmarked må sige farvel til et job, som de ellers er glade for, og som har været et glimrende supplement til den indtægt, de nu ellers har på det tidspunkt.

Og så til hr. Jan Petersen. Uden at gå ind i detaljer vil jeg sige, at vi gang på gang har sagt fra regeringen, fra regeringspartierne, at er der noget, der bryder gældende aftaler her på Christiansborg eller overenskomster, ser vi på det, og det vil jeg gerne gentage endnu en gang, også som svar på de spørgsmål, hr. Jan Petersen fremdrager.

Hr. Ole Vagn Christensen begyndte at læse op – jeg forstod ikke rigtig, hvad det var, hr. Ole Vagn Christensen ville ind på, men eftersom han læste op af lovforslaget, kan jeg nok gå ud fra, at jeg kan tillade mig at sige, at det er rigtigt. Men jeg forstod ikke spørgsmålet.

Lilli Gyldenkilde (SF):

Desværre er det nu lykkedes for de borgerlige at få et flertal for en ungdomsløn på 50 kr. i timen, selv om de kalder det oplæringsydelse, og selv om de kalder det ungdomsydelse, hvilket jeg ikke har spor imod at kalde det fremover, men ungdomsløn er det jo, og det indføres endda for de økonomisk allersvageste stillede unge, nemlig kontanthjælpsmodtagerne.

Baggrunden herfor er jo ren ideologi, og det er i orden, vi er selv et ideologisk parti, men jeg synes bare, man skal erkende, at det er det, og at det er et forsøg på at få lønningerne sat ned. Der er jo overenskomst – hvad vi allerede har

[Lilli Gyldenkilde]

talt om – på området, som parterne har indgået, og nu får parterne altså ikke lejlighed til at forhandle en aftale på plads, for niveauet er lagt af et flertal her i Folketinget.

Dette her er det samme som at erklære fagbevægelsen krig, og hvis man virkelig mener alvorligt, at nu skal der aktiveres, nu skal der sættes gang ude i kommunerne i nye kommunale beskæftigelsesarbejder, og hvad ved jeg, og også i andre henseender, så er dette her det værste, man kan gøre. For uanset om Folketinget erkender det eller ej, så spiller fagbevægelsen en rolle i lokalsamfundene, og hvis man ikke kan få fagbevægelsen med på dette her, kommer der ikke videre meget aktivering ud af det. Jeg kan simpelt hen ikke forstå, at man ikke erkender, hvordan virkeligheden er i Danmark.

Når det er sagt, har jeg ikke dermed sagt, at der nu vil blive stor ballade på en studs, for det tror jeg ikke, men når vi nærmer os overenskomstforhandlingerne på dette område, vil man få problemer. Det er klart, at på de områder, hvor der er overenskomster i dag, vil fagbevægelsen da sikre sig, at der fremover også er overenskomstdækning. Og så ryger vi altså ind i nogle kæmpeproblemer, som kommer til at betyde, at de fleste af de ting, vi gerne ville sætte i gang, og som jeg da selv er med på på nogle områder, bliver uladsiggorlige at få til at funktionere i praksis.

Det er så ærgerligt, som noget kan være, i en situation, hvor alle partier har strakt sig utrolig langt i det foregående forlig for at få skaffet beskæftigelse, at man så i et andet forlig erklærer fagbevægelsen krig, og det er altså det, man gør. Det er utrolig ærgerligt. Der findes jo ikke belæg for, at bare man får sat lønnen ned til 50 kr., skal der nok komme flere i arbejde.

Problemerne, vi står over for, er desværre meget større end et spørgsmål om 13 kr. mere eller mindre i løn. Den jyske sats på disse beskæftigelsesarbejder er 63 kr. i timen; det er derfor, jeg siger 13 kr. Det, der skal til, er nogle større og flere tilbud om uddannelse og det at få uddannet de unge, så de kan kvalificere sig til de job, vi forhåbentlig får oprettet i årene, der kommer. Så det er så ærgerligt, at dette her bliver lavet, for jeg er sikker på, at det forlig, vi talte om tidligere, ville kunne skabe nogle muligheder for at få lavet flere foranstaltninger, flere job. Dette her peger i den stik modsatte

retning, fordi man får erklæret fagforeningerne krig.

Så til lidt om erhvervszonerne. Jeg må indrømme, at da Venstres ordfører, hr. Helge Sander, var på talerstolen, undrede jeg mig meget og sagde til mig selv: Man mærker hensigten, og man bliver forstemt. For det, hr. Helge Sander sagde, var, at efter hans mening burde disse erhvervszoner udstrækkes til at omfatte hele Danmark. Det er altså hensigten fra de borgerlige partiers side. Det er da ærlig snak. Jeg kan bedst lide, at man siger tingene ærligt, og det gjorde hr. Helge Sander, skal jeg ellers lige love for. For hvad ville resultatet blive, hvis man lavede hele Danmark til sådan en erhvervszone? Jo, jeg står med arbejdsministerens lovforslag nr. L 289, som siger: »hvis det ikke strider mod internationale forpligtelser«, og det er der nu en del af det der gør, så heldigvis er den bemærkning med. Og så kan man godkende aftaler, som fraviger ellers ufravigelige regler: ferieloven, medhjælperloven, lov om arbejdsmiljø, lov om retsforholdet mellem arbejdsgiver og funktionær og lov om værnepligtsorlov, for bare at tage en lille smule af det, der ligger under dette erhvervslovforslagskompleks.

Så står der heldigvis, og det skal jeg sandelig rose for – det er ikke så tit, jeg uddeler roser til regeringen og finansministeren, men jeg skal da ikke undlade at rose for, at det står der – at Danmarks internationale forpligtelser skal overholdes. For det betyder, at ILO-konventionen skal overholdes, går jeg stærkt ud fra. Ellers vil jeg meget gerne vejledes. Det betyder også overholdelse af det, vi i de gode gamle dage kaldte arbejdsbeskyttelsesregler; på nu-dansk hedder det sådan noget som »Sikkerhed og Sundhed på Arbejdspladsen«, og efter EF-reglerne kommer det til at hedde »Beskyttelsesforanstaltninger for Lønmodtagere«. De beskyttelsesforanstaltninger, vi på mange områder har for lønmodtagerne, er jo tillempet på baggrund af direktiver.

Så lad os nu bare spise brød til og se, hvor meget der kommer ud af det her. For der ligger jo også det i det, at der skal indgås en aftale mellem arbejdsmarkedets parter eller med de ansatte på virksomheden, og jeg kan ikke rigtig forestille mig mange virksomheder, hvor de ansatte vil afstå fra, at man overholder ferieloven, medhjælperloven, loven om arbejdsmiljø og loven om retsforholdet mellem arbejdsgi-

[Lilli Gyldenkilde]

verne og funktionærerne. Så bortset fra, at jeg ikke synes, det er noget godt forlig, der er lavet her, har jeg altså også mine tvivl om, hvor meget det egentlig kommer til at betyde.

Der er noget, jeg er bekymret for, virkelig bekymret for, i forbindelse med erhvervszone-loven, og det er miljøet, hvis man skal ud i sådan nogle Hongkongmodeller her med at give lynhurtige tilladelser. Man skal have tilladelse til at have f.eks. særligt forurenende virksomhed, og hvis der bliver truffet meget hurtige afgørelser om det – for lovgivningen handler jo netop om, at der skal træffes hurtige afgørelser om det, og dadum dadum så går det bare derudad – hvor i alverden ligger så ansvaret efterfølgende for den erhvervszone, hvor man har fået lagt en stærkt forurenende virksomhed, som forurener grundvandet og forurener jorden? Hvem har egentlig ansvaret, dels for at det bliver rensset op, dels for bøder, og hvad ved jeg? For lovgivningen har jo givet dem ret til det, og lovgivningen skyldes jo flertallet her – det borgerlige flertal, uden Socialdemokratiet og SF heldigvis. Er det dem, der har ansvaret? Er det kommunen, der har ansvaret? Er det virksomheden, der har ansvaret? Hvem har ansvaret, hvis der sker den slags? Bare én er jo nok til, at det kan blive en katastrofe.

Jeg gør blot opmærksom på, at det er den slags spørgsmål, vi bliver nødt til at have gennemdrøftet i forbindelse med dette forslag, for vi må have en ansvarsplacering, så vi ikke ender med sager, hvor nogle, som ikke har lod og del i det, bliver retsforfulgt.

Jeg bemærkede, at fru Pia Christmas-Møller sagde, at ungdomsydelsen var til alle under 25 år. Det er den altså ikke. Den ungdomsydelse, vi taler om, og som vi ikke kan lide, som vi vil bekæmpe med næb og kløer, og som vi vil prøve at få lavet om, så snart vi overhovedet får mulighed for det, gælder altså for dem under 23 år, ikke for de 24-25-årige. Der står klart i teksten i lovforslaget om oplæringsydelsen, at det er 67 kr. i timen for de øvrige.

Jeg tror, at jeg med disse ord har taget så klart afstand fra de to forslag, som jeg på nogen måde kan. Det er ikke tilfældigt, at SF ikke er med til dette her. Det er fuldstændig uspiseligt for os – for at bruge den slags ord. Som jeg tidligere har sagt – og så må vi jo se, om andre vil holde, hvad de har lovet i den henseende – vil vi bestræbe os på at få den afskaffet så om-

gående, som vi overhovedet får mulighed for det.

For der er ikke dokumentation – og jeg vil bede de partier, der står bag dette her, om at forsøge at frembringe dokumentation i udvalget – for, at indførelsen af disse særlige ungdomslønninger har ført til fuld beskæftigelse for de unge mennesker i de lande, hvor man har indført dem. De hollandske erfaringer med dem er ikke strålende, skal jeg hilse og sige.

Vi vil gerne have dokumentation dels for, om dette her overhovedet nytter noget, dels for om det også er rigtigt, at arbejdsløshedsstatistikken stiger så voldsomt lige netop for dem, der går fra 17 til 18 år. Det passer nemlig ikke nogen steder, og de statistiske kurver viser da heller ikke noget billede af en sådan virkelighed. Men det generer jo nok ikke nogen, at det ikke er virkelighed, hvis man vil have sine ideologiske mærkesager igennem.

Jeg må altså sige, at vi tager afstand fra forslaget og vil bekæmpe det her.

Poul Nødgaard (FP):

Fremskridtspartiet er godt tilfreds med det forlig, vi har indgået med de fem borgerlige partier. Oplæringsydelsen finder vi rigtig; ellers var vi ganske enkelt ikke gået ind for den del af aftalen. Socialdemokratiet og SF kan ikke lide oplæringsydelsen, og dette respekterer vi naturligvis i Fremskridtspartiet. Det må dog ikke glemmes, at det forlig, vi har behandlet her, er en del af en helhed, og til denne helhed hører jo også det andet forlig, som S og SF er med i.

Der er sagt mangt og meget om oplæringsydelsen, og jeg skal ikke fremføre mere, men blot sige, at vi nu skal glædes over, at de unge under 25 år kommer i gang. Det er dog det vigtigste af alt, at alle partier kan være stolte over, at der endelig er lavet noget og gjort en indsats, som de unge helt givet vil blive meget glade for og vil betragte som en form for skulderklap.

Forliget om erhvervszoner forventer Fremskridtspartiet sig meget af, og det vil vores initiativtager på dette område, hr. Kim Behnke, komme ind på. Forhåbentlig vil en del af den skepsis, der er i Socialdemokratiet og SF over for erhvervszonerne, forstumme, når vi har hørt det næste indlæg.

Kim Behnke (FP):

Den 19. november sidste år fremsatte Fremskridtspartiet et beslutningsforslag om oprettelse af erhvervszoner, nr. B 24. Forslaget var til førstebehandling her i salen den 17. januar 1992, og efter en debat om forslaget, hvor tilslutningen fra det øvrige Folketing ikke var alt for overvældende, sluttede jeg med følgende ord (Folketingstidende 1991-92, sp. 5310):

»Det er ikke specielt i de kapitalistiske lande, socialistiske lande, europæiske lande eller amerikanske lande, det er hele verden rundt, at disse erhvervszoner har været en kæmpestor fordel. Det synes vi også at vi skulle indføre i Danmark, og jeg er vis på, at hovedparten af dette forslag vil være en del af dansk lovgivning inden år 2000. Lad os se, hvem der får ret!«

Nu er situationen den, at det ikke er inden år 2000, men det er frem til år 2000, at hovedparten af dette forslag bliver gennemført, og det er vi selvfølgelig ganske overordentlig tilfredse med.

Erhvervszonerne adskiller sig markant på to væsentlige punkter fra så meget andet, vi har prøvet i dette Folketing igennem årene for at stimulere en lokal erhvervsudvikling – jeg tænker her på de forskellige former for egnsudviklingsstøtte osv., der har været. For det første er der tale om en administrativ lempelse, altså at man ikke i form af nye ordninger indfører endnu mere papir, som man trætter virksomhederne med, og for det andet at man i stedet for at give virksomhederne tilskud giver dem det økonomiske incitament i form af nogle skatte- og afgiftslempelser. Lige præcis den cocktail bestående af administrative lempelser og økonomiske skatte- og afgiftslempelser er det, der i så mange andre lande har betydet, at erhvervszonerne de steder er blevet en fremragende succes.

Som man netop vil kunne læse nærmere om i beslutningsforslag nr. B 24, er erhvervszoner bestemt ikke noget nyt, og vi skal ikke være dem, der påstår, at det er os, der har fået ideen. Det er ingenlunde tilfældet; vi har blot importeret ideen til Danmark. Den første erhvervszone blev i sin tid oprettet i Irland, nærmere bestemt omkring byen Shannon, og det skete i 1958. Så man kan sige, det er noget vel gennemprøvet i mange andre lande, der nu gør sit indtog i Danmark.

Også mange af de andre EF-lande, ikke bare Irland, men også Holland, Belgien, Frankrig, Luxembourg og England har med stor succes gennemført forskellige former for erhvervszoner. England er nok det sted, hvor der er flest erhvervszoner; der er 30 regulære erhvervszoner, og så er der 6 såkaldte frihavne eller freeports, som det hedder på engelsk.

Alle steder er erfaringen den, at man har været i stand til at få en meget kraftig ny merbeskæftigelse. Og det er jo lige præcis det, vi har brug for her i landet, hvorfor vi også formulerede forslaget om erhvervszonernes indtog i dansk politik.

Da vi sad omkring bordet ved aktiveringsforhandlingerne, oplevede vi, at mange af de forslag, der var til diskussion, var gammelkendte temaer, og derfor mente vi, tiden var inde til, at vi netop i den ånd, at vi skal prøve noget nyt, også skulle tage springet og indføre erhvervszoner i Danmark.

Vi er opmærksom på, at der er tale om en forsøgsordning. Virksomhederne og zonerne skal være etableret inden udgangen af 1994, altså inden 1. januar 1995, og de forskellige begunstigelser og administrative lempelser udløber omkring år 2000.

Når man tænker på de få dage, forliget har været kendt, er det påfaldende – men det kan selvfølgelig være, det er en tilfældighed – at vores sekretariat er blevet ringet ned af borgmestre ikke bare fra de tre amter, der decideret er nævnt, nemlig Storstrøms Amt, Bornholms Amt og Nordjyllands Amt, nej, borgmesterkontorer, byrådsmedlemmer, erhvervschefer osv. fra hele landet har ringet og spurgt: Hvad er dette nye med erhvervszonerne, og hvorfor – dette spørgsmål kom særlig fra de steder i landet, der ikke er omfattet – kan vi ikke også få lov til at prøve hos os?

Vi er opmærksom på, at det i aftalen udtrykkelig fastslås, at det er op til 10 erhvervszoner, men vi har ingen som helst bekymring i retning af, at det ikke bliver muligt at udfylde tallet 10, tværtimod skal min forudsigtelse i dag være – lad os nu se, om jeg også får ret i den – at der vil være så stor en interesse alene fra de tre amter, der er nævnt i aftalen, at man måske endda får langt flere efterspørgsler end lige de ti styk.

Det, der jo har strikket buketterne sammen, er en lang række helt konkrete administrative

[Kim Behnke]

lempelser for virksomhederne, og her er det særlig vigtige det bureaukrati, som mange virksomheder oplever i forhold til vores miljølovgivning.

I den forbindelse vil jeg gerne slå fast, at meningen med dette her ikke er, at vi nu skal til at have store kemiske virksomheder eller petrokemiske virksomheder etableret rundt omkring på klipperne på Bornholm. Selve indholdet i vores miljølovgivning bliver ikke ændret, men det er ekspeditionstiden – fremgangsmåden med tildeling af tilladelser til at gå i gang – vi tager fat på. Det er dér, vi er overbevist om, at virksomhederne vil opleve en helt klar lempelse.

Vi har i bemærkningerne til beslutningsforslag B 24 redegjort for en række helt konkrete eksempler, hvor virksomheder, der bare ville udvide en eksisterende virksomhed, har oplevet administrative ekspeditionstider hos stat, amt og kommune på helt op til 3 år, og det er jo ganske enkelt utilfredsstillende. I et af eksemplerne var resultatet, at hele virksomheden simpelt hen blev flyttet til Sydslesvig, og dér mistede vi altså nogle arbejdspladser.

Det, der gør os overbevist om, at det forsøg, vi nu sætter i gang, er godt, er, at man i de administrative led rundt omkring vil tage hinanden i hånden og sige: Vi har også en forpligtelse i retning af at få hjulpet på beskæftigelsessituationen og dermed en forpligtelse til hurtigt at ekspedere de ansøgninger, der ligger, så virksomhederne kan få svar meget hurtigt.

Vi forestiller os, at man i medfør af det landsplandirektiv, der skal gennemføres, laver en form for standardgodkendelse og siger, at man kan gå i gang op til dette loft, og hvis en virksomhed så efterfølgende får brug for yderligere ting, som det er formuleret i teksten, lover man en ekspeditionstid på f. eks. op til en måned, så virksomheden hurtigt får et svar. Det kan godt være, at svaret er nej, men en virksomhed har mere nytte af at få et hurtigt nej end et langtrukket ja.

Dernæst er der spørgsmålet om lempelser på arbejdsmarkedsområdet. Det har været diskuteret tidligere under debatten i dag, hvor særlig Socialdemokratiets ordfører var meget opmærksom på, hvad det nu er for noget. Der er ikke tale om, at nogle virksomheder skal tryne deres medarbejdere, men der er tale om, at den lovgivning, vi gennemfører her i Folketinget,

jo sker ud fra nogle lidt firkantede regler, fordi de skal dække hele landet. Vi ønsker at indføre en form for smidighed dér. Hvis virksomhedens ledelse og dens medarbejdere kan indgå en lokal aftale på disse punkter, underskrive den og sende den ind til arbejdsministeren, så har arbejdsministeren med loven i hånden en mulighed for at sige: Det er i orden, kørsel og lad os se, hvordan det går. Og da der kun er tale om et forsøg, er det jo hverken hvid slavehandel eller lign., som det er blevet antydnet tidligere her i dag.

Dernæst er der skattedelen. Det er klart, at i og med det største bidrag dér er muligheden for helt at undlade at opkræve amtskommunale og primærkommunale grundskatter, vil de kommuner, som skal etablere en erhvervszone, få et provenutab. Men til gengæld opnår de jo altså også den fordel, det er for kommunen – og det er på grundlag heraf, kommunen må vurdere, om de vil hoppe med på vognen – at de får etableret nogle nye virksomheder, at de får nogle flere arbejdspladser og får den dynamik i gang i den pågældende kommune.

Ser vi på et sted som f.eks. Storstrøms Amt, der går ud til Vestlolland, er der vel ingen i Folketinget, der vil benægte, at der er brug for nye initiativer og ny dynamik netop i de områder.

Endvidere er der en bestemmelse om, at man slipper for at betale forskellige former for statslige stempelafgifter på de dokumenter, der hører til, og endelig er der nogle lempelser på afskrivningsområdet.

Alt i alt en flot buket, som i hvert fald med de erfaringer, der er fra andre lande, helt klart tilsiger os, at dette her bliver en succes.

Særlig Venstres ordfører, hr. Helge Sander, var inde på en vurdering af, om det nu også ville tiltrække nye investeringer fra udlandet, altså udenlandske virksomheder, som vil etablere sig her. Dér står vi jo i den interessante situation, at der de senere år har været en ikke ubetydelig interesse måske særlig fra svenske virksomheder for at etablere sig i Danmark. Om denne interesse fortsætter ved en eventuel svensk ansøgning om medlemskab af EF, kan jeg ikke vide noget om, men ikke desto mindre er der en interesse for etablering i Danmark, og i så mange andre sammenhænge fortæller vi jo glædestrålende om, hvor fantastisk det er netop at etablere sig i Danmark.

[Kim Behnke]

Der er i den anden aftale, om man så må sige, afsat yderligere midler til at reklamere særlig for Danmark i USA og Japan, og der er ingen tvivl om, at når man kan gå ud og fortælle i det brochurermateriale, at der nu også er erhvervszoner eller, som det hedder på engelsk, industrial freezones i Danmark, vil det være et ekstra argument for dem, der skal ud at reklamere for Danmark, for at få amerikanske og japanske virksomheder til at etablere sig hos os.

Hvis det viser sig, at dette forsøg, når vi når frem til 1. januar 1995 og tæller op i karakterbogen og spørger, hvad vi har fået ud af det, bare har resulteret i, at der i disse ti erhvervszoner hvert sted er nyetableret 10 virksomheder, for nu at give udtryk for en yderst behersket optimisme, så må vi jo alle sammen med hånden på hjertet erkende, at det har været en succes – en succes, som rent provenumæssigt har været ret begrænset, sammenlignet med hvad Folketinget ellers gennemfører af forskellige initiativer for at få flere arbejdspladser i gang.

Måske lidt utraditionelt vil jeg gerne sige, at vi som en af idémændene bag dette her var meget interesseret i at se, hvordan de konkrete lovforslag kom til at se ud, for ét er jo at sidde omkring et forhandlingsbord og blive enige om en forligstekst, noget andet er selve udformningen, men jeg må ærligt sige, at vi kun har komplimenter til de embedsmænd, der har udformet de konkrete lovforslag. Vi synes, at de lovparagraffer, der er kommet ud af det, er formuleret i den ånd, der ligger i selve forligsteksten, og det skal være nævnt, for det er vi meget tilfredse med.

Vi håber, at det bliver en stor succes, og på baggrund af de meldinger, vi indtil videre har fået, og den interesse, der indtil videre har været, inden lovgivningen overhovedet er vedtaget endnu, fra en række kommuner og erhvervschefer osv. rundt omkring, tegner det i hvert fald til at blive en rigtig stor succes – og godt for det.

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

Jeg skal da udtrykke min glæde over, at hr. Kim Behnke ikke vil plastre landet til med stærkt forurenende virksomheder. Tak for det, for det er der vel ikke nogen af os der ønsker. I

øvrigt må jeg tilføje, at der ikke er nogen her, der har talt om hvid slavehandel, som hr. Kim Behnke også var inde på. Vi har været noget bekymrede, og vi har taget nogle spørgsmål op, som der er grund til at være bekymret over, men jeg kunne forstå på det, at det var en diskussion, hr. Kim Behnke ikke ville have. Så for en sikkerheds skyld må vi andre jo rejse den diskussion i udvalget, for det kan nu engang ikke nytte noget, at vi ikke får fastlagt, hvor ansvaret ligger, selv i en forsøgsperiode, for denne forsøgsperiode kan jo godt komme til at række langt ud i fremtiden.

Hvis der skal gives hurtige tilladelser til, at en enkelt stærkt forurenende virksomhed vil nedsætte sig her i landet, skal der følges nogle procedurer, som går ud på, at det skal igennem amtet og amtets udvalg. Der er en politisk proces i det, og sådan noget tager altså tid. Men man må hellere tage sig tiden, end man må gøre noget, som senere kommer til at koste skatteyderne utrolig dyrt – og jeg ved jo, at hr. Kim Behnke går højt op i det dér med, at skatteyderne kommer til at betale.

Det kan ikke være sådan, at man med denne forsøgsordning risikerer, at det bliver pålagt skatteyderne i de amter, hvor de har det hårdt – det erkender jeg helt, for der er ikke megen beskæftigelse i de amter, der her er tale om, hvor arbejdsløshedstallene er katastrofale – at skulle betale, hvis det går galt, fordi man ikke på forhånd har fastlagt en ansvarsfordeling, når det gælder betalingen i en sådan situation. Vi bliver nødt til at rejse det problem i udvalget og få klaret, hvor ansvaret ligger. Vi vil i hvert fald ikke påtage os ansvaret for, at skatteyderne kan komme til at betale for det ansvar, som andre skulle påtage sig.

(Kort bemærkning).

Kim Behnke (FP):

Jeg er meget tilfreds med det spørgsmål fra fru Lilli Gyldenkilde. Jeg har ikke givet udtryk for, at jeg ikke ønsker at svare på spørgsmål om dette her – tværtimod. Det er et af mine favoritemner.

Anvendelsen af udtrykket hvid slavehandel skyldtes udelukkende, at der var en lille antydning af, at der nok var nogle virksomhedsledere, som ville bruge dette her til at tryne deres medarbejdere. Det var derfor, jeg bare gjorde opmærksom på, at der ikke er et sådant slave-

[Kim Behnke]

herre-forhold mellem arbejdsgivere og arbejdstagere her i 1992. Sådan er virkeligheden jo ikke. I langt de fleste virksomheder taler man om tingene, og virksomhedens ledelse er da interesseret i, at det foregår på en anstændig måde, ellers ved man godt, at produktionen ikke kommer til at foregå på en ordentlig måde.

Hvad angår spørgsmålet om forpligtelser og ansvar i forbindelse med disse tilladelser, vil jeg gerne gøre opmærksom på, at vi ikke ønsker med et direktiv eller et diktat at springe det forløb over, der er, hvor kommuner, amter og stat skal involveres. Det, vi ønsker, er, at man gennemfører det. Lad os som et tankeeksperiment sige, at der skal etableres tolv virksomheder i en af disse erhvervszoner. Så skal der i stedet for tolv sagsbehandlinger laves en enkelt én gang for alle for erhvervszonen, således at de tolv virksomheder, når de melder sig, ikke hver især skal opleve den lange proces med at få godkendelserne igennem.

Endelig sagde jeg, at da dette her jo kun skal køre frem til 1. januar 1995, håber jeg, at de, der sidder i kommuner, amter og i stat, og som har sagsbehandlingen, vil tage hinanden i hånden og sige: Vi har også en forpligtelse til, at dette her bliver en succes, og at det lykkes, og at man så prøver at speede behandlingstiden op og få processen til at gå lidt hurtigere. Det er det, der ligger i det. Der ligger ikke i det, at vi skal se bort fra miljøreglernes indhold, det er ikke tanken – heller ikke fra Fremskridtspartiets side.

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

Jamen problemerne med ønsketænkning er jo, at de kan komme til at give nogle virkninger, som vi ikke kan leve med. Nu er det nok sådan, at der i virkeligheden næppe er tolv ens virksomheder, som vil slå sig ned i samme område, nemlig et erhvervszoneområde, og hvis det ikke er tolv ens virksomheder, der er tale om i det tankeeksperiment, som hr. Kim Behnke gjorde sig, så er de altså forskellige, og så kan man jo ikke lave et regelsæt for tolv virksomheder i det tænkte eksempel, som ikke er ens. Derfor ved vi ikke, hvilket regelsæt der skal til hvilken virksomhed, for de er jo vidt forskellige.

Det er dybt alvorlige spørgsmål, vi her taler om. Forskellige virksomheder skal have forskellige tilladelser til forskellige ting, og det kan man altså ikke lave på denne ønsketækningsmåde, som man vil gøre det.

Må jeg sige i samme åndedrag, at vi da ikke har noget ønske om lange sagsforhandlinger, der blokerer for, at nogen kan komme hurtigt i gang. Vi ville såmænd meget gerne også være med til, at man fandt nogle bedre sagsbehandlingstider, men det politiske liv er sådan indrettet, at det politiske skal involveres i en kommune og i et amt. Og det ved vi jo af erfaring kører langsomt.

Derfor frygter jeg så forfærdeligt denne model – nu stemmer jeg altså også imod den – men alligevel synes jeg, det er vigtigt at få afklaret ansvarsfordelingen, og ønsketænkningen må i hvert fald ud, for at man kan tale seriøst om, hvordan vi får lavet disse regler, så vi ikke risikerer, at nogen står med håret i postkassen og skal betale nogle store regninger efterfølgende. For så har det jo været et dyrt eksperiment.

(Kort bemærkning).

Kim Behnke (FP):

Fru Lilli Gyldenkilde har nok ret i, at der næppe er 10 eller 12 ens virksomheder, der ønsker at etablere sig i den samme erhvervszone. Men lad mig billedligt sige: Vi har en godkendelsestrappe med 10 trin på. Så vedtager vi, at vi vil gå op til trin 8 på den stige. Vi vil ikke tage trin 9 og 10, hvor vi kommer op til de store petrokemiske industrier. Det vil sige, at alle virksomheder, der holder sig under det niveau – der kan være en arkitektvirksomhed med en tegnestue, som måske står til, at den ingen godkendelse skal have, som kan etablere sig, eller der kan være en maskinfabrik, som skal have godkendelse til trin 2 eller 3 på denne godkendelsestrappe, som så kan etablere sig – kan få svar med det samme, fordi man har lavet en sådan rammegodkendelse.

Men jeg kan selvfølgelig godt forstå fru Lilli Gyldenkilde lidt, for man har tit indtryk af, at det, der set fra SF's side er meget opportunt, er at kunne sidde og kigge den enkelte virksomhed i kortene og lave sagsbehandlingen på den, hvor vi siger: Lad os dog lave denne rammesagsbehandling og fastslå, at de virksomheder, der falder inden for rammen, kan få det grønne stempel med det samme.

[Kim Behnke]

Hvad angår den politiske side af sagen, vil fru Lilli Gyldenkilde ved at læse bemærkningerne til beslutningsforslag nr. B 24 kunne finde i hvert fald mindst én sag, så vidt jeg husker fra Århus Amtsråd. Desværre var det en politisk kollega til fru Lilli Gyldenkilde i Århus Amtsråd, som så en mulighed for at profilere sig selv politisk ved at tage en sag op i amtsrådet, hvor alt lå klart, med det resultat, at sagsbehandlingstiden blev forlænget så meget, at den pågældende virksomhed ikke etablerede sig, men flyttede over amtsgrænsen fra Skanderborg til Hedensted ved Vejle i stedet for.

Det er ærgerligt, når politikere i den situation ikke kender deres besøgelsestid, og det er derfor, jeg siger, at jeg håber, både lokalpolitikere og lokale embedsmænd rundt omkring vil sige: Dette her er en opgave, vi skal løse, og som skal være en succes, og så gemmer vi de andre ting til de mange andre sager, hvor vi kan køre politisk eller ideologisk skoleridt.

Lone Dybkjær (RV):

I betragtning af, at der forestår nogle udvalgs møder, vil jeg nok gøre mit indlæg mindre provokerende, end jeg kan forestille mig jeg ellers kunne have haft lyst til at gøre i forskellige sammenhænge, i håbet om at vi derved kan dæmpe debatten og gøre os færdige, sådan at vi ikke skal sidde herinde til klokken et i nat igen.

Men der er dog to ting, det er lidt vigtigt at sige, når vi diskuterer forlig. Den ene er, at hvis Socialdemokratiet havde været med til den pakke, vi her har til behandling, var det blevet en forsøgsordning, for det var det, vi mente var formålet med det hele, og så var oplæringsydelsen – jeg vil gerne blive ved med at sige, at det er en ydelse, og jeg skal vende tilbage til, hvorfor jeg ikke kalder det en løn, og hvorfor jeg mener, det er forkert at blive ved med at kalde det en løn – udløbet den 1. januar 1994.

Dermed være ikke sagt, hvad der var sket efterfølgende, f. eks. om vi havde fortsat det, men så havde vi lavet et eksperiment, der viste, hvordan det gik. Nu gik det som bekendt anderledes, fordi Socialdemokratiet ikke ville være med.

Om den anden del vil jeg gerne sige, at hvis Socialdemokratiet havde været med, havde erhvervszonerne fået et lidt andet omfang, en lidt anden struktur og et lidt andet indhold, end de

får, når det er Fremskridtspartiet, der deltager, for Socialdemokratiet havde jo peget på nogle punkter, som de følte var ømme. Sådan går det altså somme tider, når man ikke deltager i forlig, men lader andre gå til bordet i stedet for.

Dernæst vil jeg gerne sige om Det Radikale Venstres principielle holdning til dette her, at vi synes, problemerne med arbejdsløsheden i Danmark er så alvorlige – og vi synes, vi har fået så meget styr på den overordnede økonomi, at vi kan tillade os det – at vi er nødt til at sige, at nu er vi villige til at vove et øje. Og vi er faktisk villige til at sætte nogle forsøg i gang, hvis resultater vi ikke kender. Det er jo sådan set det, det handler om. Vi er villige til at lave nogle forsøg, hvis resultater vi ikke kender, og det, vi prøver at sikre os ved disse forsøg, er, at der ikke sker varig skade på noget som helst. Og med al respekt tror jeg altså ikke, der sker varig skade, fordi man skal arbejde en kort periode på den måde, som det er beskrevet her.

Vi har altså ment, at det, hele denne øvelse gik ud på, var at prøve på at lave nogle forsøg, som vi blev klogere af, og hvis resultater vi ikke kendte på forhånd.

Det synes jeg faktisk er ganske vigtigt at holde sig for øje, for det er egentlig det, der var formålet med det hele. Det var grunden til, at vi satte Zeuthenudvalget i gang, og det er grunden til, at Socialreformkommissionen er kommet i gang. Det har Socialdemokratiet måske ikke været så interesseret i, men den er nu altså ikke desto mindre i gang, også med socialdemokratisk deltagelse. Og endelig er Skatteudvalget også blevet sat i gang.

Vi har så ment, at det var godt i den periode, hvor udvalgene arbejdede, i det mindste at søge at få sat noget andet i gang, primært for at aktivere de unge, der går omkring og føler sig udstødt af samfundet. Det er jo det, det handler om.

Så vil jeg godt gå tilbage til oplæringsydelsen og mere til klarificering sige til fru Lilli Gyldenkilde: Det handler jo om unge op til 25 år, altså de 23-24-årige. Det er ikke de 25-årige, men de 23-24-årige, der får 67 kr. i timen ved omregning. Det er vigtigt at sige, at det er en oplæringsydelse. Det er også vigtigt at understrege, at ingen får mindre, end de får i dag, og derfor er det udelukkende et spørgsmål om, hvor mange timer man skal arbejde. Ingen får en ydelse forskellig fra den, de får i dag, den

[Lone Dybkjær]

ligger fast, spørgsmålet er kun, hvor mange timer man skal arbejde. Det synes jeg er ganske vigtigt.

Jeg vil også sige, at det er en oplæringsydelse – det skal jeg komme tilbage til for lige at repetere, hvad jeg mener perspektivet er – hvor bistandslovens almindelige regler gælder. Ved ekstrararbejde har man altså mulighed for en indtjening på i øjeblikket 6.000 kr. om året ud over det, man får her, efter bistandslovens almindelige regler. Det synes jeg det er vigtigt at understrege. Ingen får mindre, end de får i dag, men de får at vide fra samfundets side: Der er behov for, at I laver noget for den ydelse, I får, og vi mener i øvrigt, der er behov for, at vi giver jer nogle muligheder for at få en oplæring. Det er det, der ikke sker i dag.

Perspektivet i dette her er, som jeg også sagde i den tidligere del af debatten, at det for os er begyndelsen til en helt ny aktivitet for de unge, der i dag ikke får noget som helst, de unge, der ikke går ind i de akademiske uddannelser, de unge, der ikke går ind i de faglige uddannelser, de unge, som vi stort set støder ud af samfundet. Det er perspektivet for os, det er det, jeg har kaldt den tredje søjle.

Nogle siger, at vi har erklæret fagforeningerne krig. Nu kan man for det første – jeg siger det helt stille for ikke at være alt for provokerende – spørge, om fagforeningerne indtil videre har demonstreret, at de var i stand til at løse ledighedsproblemet. Det har de jo ikke, og det skyldes, at det er stort, og derfor må samfundet også hjælpe til; det er fuldstændigt nødvendigt, at samfundet gør det. Der ligger ikke i dette her noget om, at vi vil erklære fagforeningerne krig; tværtimod mener jeg faktisk, at det er utroligt vigtigt, at fagforeningerne ikke kommer ind i billedet på dette tidspunkt. Jeg mener ikke, den tredje søjle er et område for fagforeningerne; tværtimod mener jeg, det er et fuldstændigt nyt område, og det er det, der er perspektivet i det.

Der er stillet en række spørgsmål, bl.a. af hr. Poul Erik Dyrland, og jeg vil sige: Vi laver et eksperiment. Det er det, der er formålet med det her. Det hele er ikke tilrettelagt, for det er faktisk ikke så nemt på én gang at sætte aktiviteter i gang for alle de unge, som er stødt ud af samfundet, men nu gør vi det efter denne model.

Hvis fagforeningerne var kommet ind i billedet på nuværende tidspunkt, havde vi naturligt nok ikke kunnet få den nytænkning ind. Det er nye områder, der skal til, og man kan ikke forlange, at de etablerede fagforeninger skal gå ind i nye områder. Derfor beder jeg meget om, at man lader være med at blive ved med at diskutere det her, som om vi erklærer fagforeningerne krig, som om det er løn eller noget som helst andet. Det er det ikke, det er noget langt mere perspektivfyldt, vi prøver på at sætte i gang.

Det er perspektivet for os i dette, og så kan man jo se, hvem der vil være med til det. Jeg ser det på linje med Statens Uddannelsesstøtte, at man får en oplæringsydelse. Det er klart, at her i begyndelsen er det hele ikke veldefineret, for det er et diffust område, men det er det, der bliver perspektivet, at få det defineret.

At der så er en omregningsfaktor på 50 kr., 60 kr. og 67 kr. i timen på et helt nyt område, synes jeg ikke kan være så problematisk. Når det handler om Statens Uddannelsesstøtte, er der jo, hvis vi endelig omregner det, tale om timelønninger, der er langt, langt lavere. Det er overhovedet ikke noget med 50 kr. i timen, man får for det arbejde, man laver, når man er under Statens Uddannelsesstøtte, det er en langt lavere timesats, men til gengæld opnår man så en uddannelse, og for mig er perspektivet her, at man får en oplæring.

Jeg tror ikke, de grupper af mennesker, som er kommet på kontanthjælp, og som ikke har kunnet passes ind i de to systemer, skal igennem det, vi kender i dag. Jeg tror, vi skal finde på noget nyt. Hvad er det så, disse mennesker skal blive til? Jeg tror altså, vi skal give en anden type udviklingsmuligheder. Vi skal måske uddanne nogle af disse mennesker til at være langt mindre specialiserede, langt mere all-round, langt mere generelt uddannede end det, vi ser i dag i vores specialiserede uddannelsessystem.

Jeg vil godt kvittere til Socialdemokratiet og sige, at ideen med den kommunale serviceenhed er god, det er en fremragende idé, og jeg synes virkelig, det er godt at gøre det forsøg. Her får altså bl.a. nogle unge kontanthjælpsmodtagere – men også andre kontanthjælpsmodtagere, det har vi jo lagt vægt på – mulighed for at gå ud i samfundet og udføre nogle af de opgaver, der ikke bliver udført, og som må-

[Lone Dybkjær]

ske netop skal udføres af nogle, der kan lidt af hvert.

Vi har et utroligt behov i dette samfund for mennesker, der kan lidt af hvert og ikke bare er specialiserede i en eller anden fagforening, sådan som jeg selv og andre af min type er. Der er behov for nogle meget mere hele mennesker til en lang række opgaver i samfundet, og det er noget af det, jeg ser som perspektivet i den tredje søjle. Det er derfor, jeg har lagt vægt på, at den blev sat i gang uden for fagforeningsregi som en samfundsopgave på linje med en uddannelsesopgave, hvad der virkelig er behov for.

Dernæst skal jeg vende mig til den anden del af forslaget, nemlig erhvervszonedelen, om jeg så må sige. Igen vil jeg sige, at vi har været villige til at vove et øje. Vi synes, det er godt at prøve, om der kan gøres noget inden for nogle amter og dele af amter, hvor erhvervsudviklingen er svag, og hvor ledigheden er høj eller stærkt stigende.

Der er behov for, at vi gør alt, hvad vi overhovedet kan, for at etablere nogle varige arbejdspladser i de områder, og derfor har vi syntes, det var en god idé at tage det med her og at tage det med på en kontrolleret måde. Man kan spørge, hvorfor vi så ikke mere aktivt støttede beslutningsforslag nr. B 24, men vi støttede det jo, i det omfang Fremskridtspartiet var villigt til at gå med til nogle andre ting – fair handel, fair aftale – og derfor har vi også været positive under forhandlingsforløbet.

Når det drejer sig om miljø, er jeg altså ikke så bekymret, og når jeg ikke er så bekymret, er det, fordi den almindelige miljølovgivning, om jeg så må sige, selvfølgelig skal overholdes; det er jo ikke sådan, at man kan tillade sig at forurene mere. I øvrigt er jeg ret overbevist om, at med den miljøbevidsthed, der er her i Folketinget, går det såmænd ikke så galt, og hvis det er ved at gå galt, skal Folketingets medlemmer nok være der. Jeg tror ikke, der vil foregå noget, uden at man lægger mærke til det, og sker det ikke her, vil det ske ude i kommunerne eller i et tæt samspil.

Det, som for mig har været afgørende også i den tid, da jeg sad som minister for området, er at prøve på at få gjort det noget mindre bureaukratisk, end det er. Det er meget bureaukratisk. Det er klart, at der er modstridende interesser. Der er nogle, der har en oplagt inter-

esse i at blive ved med at trække sagen ud, over for nogle erhvervsinteresser, hvor tiden er afgørende.

Det store skisma mellem græsrodsbevægelser, den offentlige sektor og erhvervslivet er tidsfaktoren. For erhvervslivet er tidsfaktoren afgørende – det er den i øvrigt også indimellem her i Folketinget – men tidsfaktoren er ikke nær så afgørende for den offentlige sektor, den har faktisk tid nok, og sagsbehandlingen i den offentlige sektor er tilrettelagt på en sådan måde, at man kan tillade sig at bruge tid til den. Det hænger jo også sammen med, at der ikke er det tilstrækkelige personale. Det er ikke af ond vilje fra den offentlige sektors side, men sådan er systemet sat til at arbejde, at tiden ikke er afgørende, og det er den naturligvis heller ikke for græsrodsbevægelser, for dem spiller tiden ikke så stor en rolle.

Jeg er altså ikke så bekymret for miljøet. Jeg synes, det er rigtigt at forsøge sig frem med, om vi kan gøre tingene på en anden måde, naturligvis samtidig med at vi overholder den generelle miljølovgivning. Jeg er enig med hr. Kim Behnke og er glad for, at hr. Kim Behnke siger det: Det er jo ikke meningen, at vi pludselig skal plastre landet til med forurenende virksomheder, men det er meningen, at vi hurtigere skal give godkendelser. Det har Det Radikale Venstre sådan set altid været tilhænger af, og jeg er glad for, at vi i dette forlig kan lave nogle gennembrud på forsøgsbasis. Det har været lidt svært for diverse miljøministre at komme igennem med det i den generelle lovgivning, og så er det fint, at vi kan komme igennem med det her.

Når det drejer sig om arbejdsmarkedslovgivningen, lægger jeg vægt på, at der faktisk skal være aftaler mellem de ansatte og virksomheden, men frem for alt mener jeg, at fagforeningerne her får en ny rolle i retning af at beskytte dem, der er i disse erhvervszoner, og sikre, at der ikke sker overgreb på de svage. Det er en værdig opgave for fagforeningerne, den er meningsfyldt, og den synes jeg bestemt fagforeningerne kan tage sig af. Jeg håber ikke, det fører til, at man blokerer alting, men det tror jeg heller ikke at det gør, for fagforeninger i lokalt regi tør jo somme tider vove lidt mere for at få tingene til at glide, end man gør i det centrale organ.

[Lone Dybkjær]

Endelig vil jeg sige, at jeg er lidt mindre betaget af skattelovgivningen, for jeg anser det for lidt mere enkelt at give nogle skattefordele. Det er godt nok, og det er en del af helheden, og vi har også sagt ja til det, ligesom vi har sagt ja til dele af det andet forlig, men der er ikke så meget forsøg i det. Det er klart, at der etableres lidt mere, hvis skattelovgivningen er lidt mere fordelagtig. Der kommer noget konkurrence mellem kommunerne; det synes jeg vi bare skal konstatere at der gør. Der kommer noget konkurrence mellem kommunerne, sådan er det, og der kommer noget unfair konkurrence mellem nogle af virksomhederne, og vi må så konstatere, hvad det fører til, og hvor meget uremelighed vi vil leve med.

Med hensyn til arbejdsmarkeds- og miljølovgivningen synes jeg altså, at der ligger nogle forsøg i dette, som vi kan lære noget af, og derfor har vi sagt ja til dem. Når det drejer sig om skattelovgivningen, siger vi »vist, vist«, men vi tror ikke, det giver ret meget.

(Kort bemærkning).

Jytte Andersen (S):

Fru Lone Dybkjær indledte sin tale med at sige, at hun ville gøre den mindre provokerende, end hun havde tænkt sig, men jeg tror, fru Lone Dybkjær glemte det undervejs; sådan lød det i hvert fald for os socialdemokrater.

Det er klart, at når fru Lone Dybkjær i den grad kritiserer fagbevægelsens rolle i forhold til udvikling af nye arbejdspladser, så er vi absolut ikke enige. Vi synes faktisk, at arbejdsmarkedets parter ved de sidste overenskomstforhandlinger har udvist en udsøgt økonomisk ansvarlighed over for samfundsøkonomien. Deres forventning – og den forventning er ikke indfriet til dato – er så, at der også bliver skabt nogle nye, rigtige arbejdspladser. Det er jo ikke arbejdsmarkedets parter eller fagforeningerne for den sags skyld, som er ansvarlige for en moderne, fremadrettet erhvervs politik; det ansvar ligger hos regering og Folketing. Det er os her i Folketinget, der skal løfte den opgave at få skabt nogle nye, rigtige arbejdspladser.

Så det lykkedes ikke helt godt for fru Lone Dybkjær. Det kan være, det var ubevidst. Jeg kan se, at fru Lone Dybkjær har bedt om ordet, så jeg vil da godt spørge, om fru Lone Dybkjær deler den opfattelse, at fagbevægelsen ved de seneste overenskomstforhandlinger faktisk har

været meget beskeden i sine lønkrav og måske nok med rimelighed kan have en forventning om, at det bliver fulgt op af en aktiv erhvervs politik.

(Kort bemærkning).

Pernille Forchhammer (S):

Det er også fru Lone Dybkjærs bemærkning om fagforeningerne, der trods forsigtigheden kalder mig herop. Jeg mener, at der til et retfærdigt billede af den rolle, fagforeningerne har spillet, hører dels det, som fru Jytte Andersen har været inde på, dels at fagforeningerne i en lang række kommuner sammen med den anden af arbejdsmarkedets parter faktisk er indgået utrolig konstruktivt i en hel masse kommunale konstruktioner for at afhjælpe ungdomsarbejdsløsheden og arbejdsløsheden i det hele taget. Kommuner landet over har lavet en indsats, der går langt videre end det lovgrundlag, som vi har vedtaget her i Folketinget, og i den proces mener jeg faktisk at fagforeningerne lokalt har spillet utrolig konstruktivt med.

Den anden kommentar, jeg har til fru Lone Dybkjærs ordførertale, er spørgsmålet om Statens Uddannelsesstøtte. Den er fru Lone Dybkjær vendt tilbage til gentagne gange. Jeg mener, der er den afgørende forskel, at når man indgår i en uddannelse på Statens Uddannelsesstøtte, gør man det frivilligt, og man overskuer det forløb, som man træder ind i. Desuden har man mulighed for erhvervsarbejde ved siden af til en overenskomstmæssig løn og faktisk en mulighed for, sammenlagt med de lånemuligheder, der er, at opretholde en rimelig levestandard i det uddannelsesforløb, som man frivilligt har valgt, og som man kan overskue. Men vi er selvfølgelig altid parat til at diskutere kvaliteten af den uddannelsesstøtte, vi har, og dér har vi jo et forlig med Det Radikale Venstre og Socialistisk Folkeparti.

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

Når det er vigtigt at have forståelse for, at fagbevægelsen med rette kan føle, at der nu indledes krig imod den, så er det jo for, at vi skal komme ud på den anden side af dette her på en ordentlig måde.

[Lilli Gyldenkilde]

Jeg tror ikke, det er bevidst fra alle partiers side bag dette forlig, at der nu faktisk er erklæret krig mod fagbevægelsen, men virkningen er, og det tror jeg at de fleste godt ved, at fagbevægelsen ikke vil spille med i det omfang, det er nødvendigt at den spiller med, for at dette her kommer til at virke. Det var min pointe.

Jeg beder ikke mindst fru Lone Dybkjær om at forstå, at uden at parterne spiller med omkring mange af de ting, vi etablerer – også i det andet forlig, og det er det, jeg er mest bekymret for – får vi ikke de ønskede job ud af det. Alle partierne bag det andet forlig er jo enige om, at det allerbedste er, at vi får så mange job som overhovedet muligt i den private sektor. Men hvad i alverden skulle få fagbevægelsen til at spille med, når den herindefra får at vide, at nu er der taget hul på ungdomsydelsen, og nu skal de ud og slås imod at få indført en indslusningsløn på arbejdsmarkedet ved de kommende overenskomster?

Det er ikke at lægge op til fred og fordragelighed for at få løst den opgave, som vi faktisk vil have løst. Det er min pointe til fru Lone Dybkjær. Jeg tror ikke, det er bevidst, at man erklærer krig, men jeg er nødt til at gøre opmærksom på, at det altså er det, man har gjort, og det er lidt ærgerligt.

(Kort bemærkning).

Lone Dybkjær (RV):

Socialdemokratiet og SF kan sige det så tit, at de får overbevist fagbevægelsen om, at det er det, vi siger, og det er jo ikke første gang, at vi oplever det. Der har ikke fra vores side været noget som helst om at erklære krig mod fagbevægelsen, uanset hvad man siger, og det gør tingene ekstremt vanskelige, hvis man bliver ved med at påstå det.

Jeg prøver på at sige, at her er tale om en kontanthjælpsydelse, som man så kan fastsætte en timesats for, nøjagtig som man har SU. Det er det, det handler om. Lad være med at snakke om fagforeningerne!

Jeg medgiver, at fagforeningerne har været utrolig bevidste, og jeg synes, de har været utrolig konstruktive, nok så konstruktive som politikerne, hvis det endelig skal frem. Jeg synes, at fagbevægelsen i meget høj grad har bidraget til at holde tingene i ro. Men når jeg siger, at der er grænser for, hvad man kan bede fagbevægelsen om at tage stilling til, så er det jo bl.a., fordi dette er nye områder.

Må jeg stiltfærdigt nævne et område, som jeg kender til, nemlig ingeniørområdet. Vi havde engang Ingeniørsammenslutningen – det har vi stadig væk – og desuden havde vi Dansk Ingeniørforening. Så etablerede vi en ny uddannelse på Danmarks Ingeniørakademi. Hvad brugte fagforeningerne al deres tid til? At diskutere, hvor den nye uddannelse hørte til. Det var Dansk Ingeniørforening, der gik af med sejren. Det er et udmærket eksempel på, hvad der sker, hvis man etablerer nye områder. Det var fuldstændig vanvittigt, men det er jo det, der sker, fordi fagforeninger også vogter revir. Sådan er det, og derfor kan man ikke altid bruge dem til nye områder. Det var sådan set bare det, jeg stiltfærdigt ville sige.

Jeg har en personlig erfaring for det. Jeg er civilingeniør, fordi jeg tænkte: Det dér slagsmål skal du ikke ind i, du må hellere tage den højeste uddannelse, så er du helt sikker på, at du ikke bliver blandet ind i det. Det var det, det hele handlede om; den nye uddannelse glemte man at diskutere. Nu har det så løst sig, og det, jeg i al stiltfærdighed ville sige med det, er, at fagforeninger ikke altid er egnede til at gå ind og diskutere nye områder, for de kommer nødvendigvis til at ligge i krig med hinanden, fordi de føler det som en konkurrence. Derfor synes jeg, vi skal starte et helt andet sted og senere etablere de nødvendige fagforeninger.

Kofod-Svendsen (KRF):

En gang imellem kan man jo blive lidt overrasket. Nu hører jeg, at jeg skulle have været med til at erklære krig. Det, jeg var optaget af sammen med andre, var, hvordan vi kunne hjælpe nogle unge mennesker på en så menneskelig eller, hvis vi skal være højtidelige, næstekærlig måde som muligt.

Jeg tror faktisk, at det, der ligger i forslaget om oplæringsydelse, vil være til gavn for de pågældende unge mennesker. En situation, hvor de bliver udelukket fra at bide sig fast på arbejdsmarkedet, tror jeg ikke er heldig. Men når man taler om krigserklæringer osv., ja, så kan jeg høre, at der er nogle, der siger det, og jeg kan da også intellektuelt forstå ordene, men de giver altså ikke mening på nogen måde ud fra det, der har været mine intentioner med at gå med til, at vi i denne sammenhæng – i denne sammenhæng – går ind for en oplæ-

[Kofod-Svendsen]

ringsydelse. Mere føler jeg i grunden ikke trang til at sige på dette fremskredne tidspunkt om det lovforslag.

Forslaget om oprettelsen af erhvervszoner er delt op i forskellige underforslag eller delforslag. Jeg synes, det er spændende, at vi får prøvet det af. Det er spændende, hvilke incitamenter der kan komme ud af disse forsøg, hvad det vil betyde i Nordjylland, på Bornholm og på Lolland-Falster, hvor vi har stor arbejdsløshed. Ingen af os ved vel rigtig, hvad det ene og det andet og det tredje, stempelfritagelse, afskrivning med dobbelte satser i erhvervszoner og fritagelse af ejendomme i erhvervszoner, vil betyde af øget beskæftigelse, men jeg synes, det er spændende, at vi får det afprøvet, og det vil vi gerne medvirke til.

Jeg skal slutte med at sige, at vi gerne vil medvirke til en velvillig og hurtig udvalgsbehandling af disse forslag, ligesom jeg sagde, da vi behandlede den forrige pakke.

Finansministeren (Henning Dyremose):

Arbejdsministeren vil gøre bemærkninger til forslaget om oplæringsydelse. Jeg skal blot sige nogle få ord om forslaget vedrørende erhvervszoner. Jeg synes, der er anledning til at kvittere for, at det er et af Fremskridtspartiets forslag, som vi tidligere har afvist, fordi vi følte, det var for vidtgående. I det samspil, vi her havde, hvor der blev tale om et forsøg i udvalgte områder, syntes vi så, at sammen med alle de andre forsøg, vi gjorde, var det også værd at gøre dette forsøg.

Jeg vil ikke lægge skjul på, at jo mere regeringspartierne arbejdede med dette forsøg, desto mere begejstrede blev vi faktisk for tanken. Selv om det oprindeligt var noget, vi var en lille smule skeptiske over for, så har det arbejde, vi har lavet med forslaget, og de diskussioner, vi i den anledning har haft, altså ført os til at synes, at det er et meget spændende forsøg, vi nu sætter i gang, og vi vil bruge alle kræfter på, at forsøget bliver vellykket.

Arbejdsministeren (Kirkegaard):

Når der tænkes stort, når der tænkes nyt, ja, så kan der let gå koks i principperne. Når man overskrider grænser, når man nedbryder barrierer, ja, så kan man let komme i den situation, at der opstår problemer med den tænke måde, man har haft tidligere. Det er i høj grad karak-

teristisk for det, der er sket i dag, at der har været tænkt stort i folketingssalen. Der har været tænkt nyt, der har været udvist dristighed, og så har vi haft en lidt forskellig holdning til, hvor dristige og hvor nye vi kunne være i vores tænke måde. Det er vel sådan set også det, der er kommet til udtryk i den diskussion, vi har haft omkring de sidste forslag her sidst på eftermiddagen.

Der har været diskuteret meget om denne oplæringsydelse i forhold til aftaler på arbejdsmarkedet og i forhold til, hvordan man tidligere har klarer den slags problemer. Her er man efter min opfattelse nødt til at sige, at der er tale om et helt nyt princip. I de gode gamle dage, jeg var lige ved at sige i Socialdemokratiets virkelige kongperiode, var der selvfølgelig orden i tingene. Man havde et arbejdsmarked med overenskomster, hvor man kunne slå op i paragrafferne, hver gang der var et eller andet, man skulle have afklaret, og så havde man nogle, der var uden for arbejdsmarkedet, og som havde en passiv ydelse at leve for, og der var en skarp skillelinje imellem de to områder.

I dag har vi i høj grad brudt denne grænse ned med en række forskellige initiativer: »Slip de ledige løs« på Bornholm, introduktionsperiode forud for private arbejdstilbud og Trehøjforsøget, der jo i realiteten indebærer en oplæringsydelse i 4 uger på det ordinære arbejdsmarked. Der har været tænkt nyt, der har været tænkt stort, og det er vi altså nødt til, hvis vi ikke skal holde fast i det, fru Lone Dybkjær talte om: holde fast ved sofabrincippet for dem, der er ude, og holde fast i overenskomsterne for dem, der er inde.

Der er altså et område derimellem, hvor vi nu forsøger at kombinere de passive ydelser med en aktiverende indsats. Vi er selvfølgelig også nødt til at kigge på størrelsen af de ydelser, der skal udbetales i den sammenhæng, og forslaget om oplæringsydelse er et udtryk herfor. Jeg vil gerne kraftigt understrege, at der er tale om en oplæringsydelse; der er ikke tale om en oplæringsløn. En oplæringsløn kunne man tænke sig indført på det ordinære arbejdsmarked. Det så jeg meget gerne, men det måtte i så fald komme til verden gennem aftaler mellem parterne på arbejdsmarkedet. Jeg tror, det ville være til gavn for mange unge, måske i en sådan grad, at mange af dem slet ikke ville komme i kontakt med de systemer, som vi har udtænkt her de sidste dage.

[Arbejdsministeren]

Hr. Poul Erik Dyrlund sagde, at han ikke kendte til i praksis, at der var problemer med unge, der fyldte 18 år, og at der ikke var en større risiko for ledighed, end før man fyldte 18. Jeg kender altså til det i praksis. Jeg har i en periode i min tilværelse været vejleder for de 16–19-årige, og jeg skal ikke lægge skjul på, at jeg i mit kartoteksystem indførte en særlig mærkning, så jeg var helt sikker på, at jeg fik checket beskæftigessituationen for de unge lige præcis i perioden efter, at de var fyldt 18 år. Det var særdeles hensigtsmæssigt, for der var nemlig mange, der fik problemer.

I øvrigt har man jo også i Socialkommissionen dokumenteret, hvad der sker fra de 17 år til de 18 år. Der sker noget lønmæssigt, men der sker altså desværre også en meget negativ beskæftigelsesmæssig udvikling. Det tror jeg man i høj grad kunne komme til livs, hvis man på det almindelige arbejdsmarked indførte en oplæringsløn, så man fik udvisket denne skarpe grænse, men jeg vil igen understrege, at det er en helt anden sag end det, vi drøfter i dag, nemlig ydelsen, når man er inde i disse aktive-rende foranstaltninger.

Derfor er det også helt uden bund i virkeligheden og helt ubegrundet, når hr. Poul Erik Dyrlund oven i købet kaldte dette en katastrofe for den frie forhandlingsret. Det har overhovedet intet med den frie forhandlingsret at gøre; når man på det ordinære arbejdsmarked forhandler lønninger, forhandler arbejdstid osv., er det en helt anden sag.

Der har også i forbindelse med erhvervszonenforslaget været stillet en række spørgsmål til mig om, hvordan jeg ville klare den situation. Her må jeg henvise til de principper, der er beskrevet i forslaget. Der skal være tale om en aftale i nogle bestemte geografiske zoner, og så er der en mulighed for at dispensere, hvis man er enig på virksomheden, men de afgørelser, der måtte blive truffet, vil i høj grad være afhængige af, hvilke ting man har bedt om dispensation fra.

Nu synes jeg, at vi skal lade fantasien få en chance inden for de rammer, der er beskrevet, og se, hvad det egentlig er, man gerne vil have dispenseret fra, og så må vi naturligvis ud fra forsvarligheds- og andre hensyn tage stilling til de dispensationsansøgninger, der måtte komme. Der er også her tale om nytænkning, og det kan være svært, men ikke desto mindre er det nødvendigt, at vi kaster os ud i det.

Miljøministeren (Per Stig Møller):

Det er lidt trist at se, at den, der har diskuteret miljøet mest, ikke har haft tid til at vente på, at miljøministeren kunne svare, men så taler jeg til referatet.

Fru Lilli Gyldenkilde bekymrede sig meget om, hvorledes det skulle gå med miljøet, hvis særligt forurenende virksomheder fik en hurtig tilladelse, og hvor i alverden ligger ansvaret, spurgte fru Lilli Gyldenkilde. Ansvaret ligger selvfølgelig i disse tilfælde som i alle andre hos den, der forurenere, altså hos virksomheden. Skulle kommunen have sjusket ganske alvorligt med tilladelsen, har den selvfølgelig også pådraget sig et ansvar. Det er der intet nyt eller anderledes ved.

Det nye er kun, at der kommer en hurtig sagsbehandling, og det er noget, vi i forbindelse med planloven i fjor ønskede at indføre. Derfor er der i planloven indsat, at man kan gennemføre samtidighedsprincippet, når det sker i forbindelse med øvrig lovgivning, og denne øvrige lovgivning er nu denne lov, hvor vi laver en ændring i miljøbeskyttelsesloven, så der kan komme samtidighed i forbindelse med tilladelser til virksomheder.

Det, der vil komme til at foregå, er, at man samtidig har en lokalplan og en ansøgning om tilladelse under behandling, det vil sige, at de, som er utrygge ved virksomhederne inden for lokalplanen, kan ytre sig, mens lokalplanen er til offentlig høring i 8 uger. Der er altså 8 uger til at udfolde sine bekymringer, og derefter er der mulighed for at få afprøvet det, og man skal selvfølgelig afprøve, om der skal gives tilladelse på trods af de betæneligheder, der måtte være givet udtryk for.

Fru Lone Dybkjær sagde, at det var noget, vi – min forgænger og jeg – havde prøvet før, og det er rigtigt, for vi ønsker at forenkle lovgivningen så meget som muligt, og her er så et eksempel, vi får afprøvet. I øvrigt vil jeg sige til hr. Kim Behnke, at vi har fået gennemført forkortelser af sagsbehandlingstider, så man ikke skulle kunne komme ud for det eksempel, som hr. Kim Behnke kom med. Vi har i den nye miljøbeskyttelseslov, som trådte i kraft den 1. januar i år, fået rammegodkendelserne, så man ikke ved udvidelser eller omlægninger kommer ud for at skulle have en helt ny godkendelse.

[Miljøministeren]

Jeg kan kun sige til SF, at man altså ikke behøver at være mere bekymret for disse områder, end man er for alle andre. Der er samtidighed, der er en kort ekspeditionstid, men der er ikke – som også hr. Kim Behnke var inde på, hvilket jeg blev glad for – tale om, at man forringer miljøet og den materielle miljølovgivning.

(Kort bemærkning).

Jytte Andersen (S):

Jeg skal ikke forlænge debatten ret meget, men jeg vil nu godt sige til miljøministeren, at jeg egentlig ikke synes, det er helt fair at udstille fru Lilli Gyldenkildes manglende tilstedeværelse her i salen på den måde. Hun var faktisk nødt til at gå til et vigtigt forretningsudvalgsmøde i SF.

Jeg bad egentlig om ordet, fordi arbejdsministeren, som man må sige er prisværdigt ærlig, tegnede et meget klart billede af, hvad denne oplæringsydelse skal bruges til. Fremtidsperspektivet i oplæringsydelsen var klart – sådan forstod jeg det, arbejdsministeren sagde – at den skal bruges som instrument, inspiration, eller hvad vi nu kan kalde det, til, at der også skal være en oplæringsløn på det private arbejdsmarked.

For en ordens skyld vil jeg godt sige, at Socialdemokratiet er lige så meget imod en oplæringsløn som imod en oplæringsydelse.

(Kort bemærkning).

Pernille Forchhammer (S):

Jeg er lidt ked af, at socialministeren ikke gik op og svarede, for min ordførertale handlede faktisk ikke alene om en oplæringsydelse, men også om de øvrige forringelser, der er tale om i nr. L 292.

Jeg stillede det spørgsmål, om det var regeringens politik, at den målsætning, som vi tidligere havde med ungdomsydelsen, om, at de unge skulle kunne mærke en forbedring, når de var i beskæftigelse, i forhold til, når de var på kontanthjælp, nu er væk, eftersom ungdomsydelsen ifølge dette forslag i fremtiden følger det samme niveau som kontanthjælpen.

Jeg stillede også et spørgsmål om nedsættelsen af timetallet: Hvordan harmonerer de 15

timer for de 23-24-årige med regeringens eget tidligere forslag, som fortsat ligger på Socialudvalgets bord, og hvor man fremsætter forslag om 30 timer til gruppen fra 21 til 24 år, netop fordi det er en gruppe, som har et større problem med ledighed end dem, som lige er kommet ud af uddannelsesinstitutionerne?

Det tredje, jeg stillede spørgsmål om, var, om det kunne være rigtigt, at alle de forsøg, vi havde haft på at få unge ud i privat beskæftigelse for at få dem tilknyttet det almindelige arbejdsmarked og det almindelige erhvervsliv, nu er opgivet i og med, at man begrænser ungdomsydelsen til alene at være for kommunale beskæftigelsesprojekter.

Arbejdsministeren (Kirkegaard):

Jeg går ud fra, at når fru Jytte Andersen betegner mig som prisværdigt ærlig, er det en kompliment, og det takker jeg naturligvis for, men ikke desto mindre havde fru Jytte Andersen misforstået mig, og hvis det så får fru Jytte Andersen til at trække betegnelsen tilbage, er jeg selvfølgelig ked af det. Jeg forsøgte netop at adskille oplæringsydelse og oplæringsløn, men jeg skal da ikke lægge skjul på, at jeg i årevis har forsøgt at inspirere til, at der blev aftalt oplæringsløn på det ordinære private arbejdsmarked, og hvis oplæringsydelsen, som fru Jytte Andersen sagde, kunne tjene som inspiration, skal jeg selvfølgelig ikke beklage det, men der er altså forskel på de to ting, således som jeg klart har dokumenteret det.

Socialministeren (Else Winther Andersen):

Vi er ved at være ved vejs ende efter en lang dags debat.

Vedrørende lovforslaget på mit område om en oplæringsydelse synes jeg, vi er kommet frem til, at vi nu kan begynde at tage de unge alvorligt – på den måde, at vi finder det vigtigt, at de kommer ud i aktiv beskæftigelse frem for at modtage en passiv ydelse.

Vi har i for mange år ikke været opmærksomme nok på de ting, og vi ser bl.a. også i de undersøgelser, Socialkommissionen allerede er kommet med, at er man ikke kommet i gang på arbejdsmarkedet, efter at man er gået ud af skolesystemet, bliver man hængende fast i systemet. Jeg plejer at sige, at man hænger fast

[Socialministeren]

som bier eller fluer i honning, for der er ingen motivation til at komme ud, og man oplever sig selv som en negativ del. Alle unge har brug for at tilhøre et fællesskab og for at bevise, at de kan noget, og det synes jeg vi kommer til at køre videre med her. Først har vi haft ungdomsydelsen, og nu får vi oplæringsydelsen, hvor vi får dem op til 25 år med.

Om regeringen har fraveget, at de unge skal have en bedre indtjening ved at komme i gang? Det er vigtigt, at man er aktiv for de penge, man modtager, i stedet for, at vi reelt kasserer mennesker ved at sige til dem: I kan få udbetalt jeres ydelse ved kasse 1, men derudover interesserer vi os ikke for jer! Nu siger vi: Vi vil være interesserede i, at I også oplever jer selv i en positiv sammenhæng.

Vedrørende privat/offentlig? Det er nu engang sådan, at den varige beskæftigelse ligger i det private regi, og derfor vil man selvfølgelig altid og også i denne sammenhæng være interesseret i, at det er på den måde, man skal bide sig fast i arbejdsmarkedet.

(Kort bemærkning).

Pernille Forchhammer (S):

Det sidste af socialministerens svar er jeg glad for, for det må betyde, at der i hvert fald er nogle formuleringsproblemer eller -fejl i punkt 1 i lovforslaget, som vi så kan bore nærmere i under udvalgsbehandlingen. Der står rent faktisk i bemærkningerne, at ungdomsydelsen alene kan gives i beskæftigelsesprojekter, og det er en indskrænkning, hvilket også præciseres i bemærkningerne, i forhold til omfanget af den ungdomsydelse, der kan gives i dag.

Der er ingen, der er uenig i, at der skal være aktivitet for de unge ledige under 25 år, og vi støtter den udvidelse, der er tale om i nr. L 290, men vi er uenige i, at der her skal ske en indskrænkning af det beløb, som man får for det. Man mister altså det incitament, at de unge skal kunne mærke en forbedring, når de er i beskæftigelse, i forhold til, når de er på kontanthjælp, for det, man efter nr. L 292 opererer med, er en ydelse, der nøjagtigt svarer til det, som man får, når man er på kontanthjælp.

Til spørgsmålet om, hvorfor vi ikke har gjort noget for det i mange år, vil jeg blot minde om, at det sidste, den socialdemokratiske regering

gjorde i 1982, var at indføre en ungdomsgaranti, og at noget af det første, den borgerlige regering gjorde, da den kom til i 1982, var at afskaffe den igen.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagenes overgang til anden behandling

vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Torben Lund):

Jeg foreslår, at lovforslagene under dagsordenens punkt 25 og 26 henvises til Arbejdsmarkedsudvalget, forslaget under punkt 27 henvises til Socialudvalget, forslagene under punkt 28 og 29 henvises til Skatteudvalget, forslaget under punkt 30 henvises til Kommunaludvalget, forslaget under punkt 31 henvises til Erhvervsudvalget og forslaget under punkt 32 henvises til Miljø- og Planlægningsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Meddelelser fra formanden:**Første næstformand (Torben Lund):**

Der er ikke mere på dagsordenen.

Medlemmer af Folketinget Kjøpke Christensen (FP), Aage Brusgaard (FP), Kirsten Jacobsen (FP) og Pia Kjærsgaard har meddelt mig, at de ønsker til sundhedsministeren at stille følgende:

Forespørgsel.

»Hvordan agter sundhedsministeren at rette op på de skævheder og urimeligheder, der er opstået inden for Levnedsmiddelkontrollen efter indførelse af de nye gebyrer for erhvervslivet?«.

(Forespørgsel nr. F 26).

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg: